

Egy, két, há'

Gólyabáli tudósításunk a 16. oldalon

A MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

KÖZGAZDÁSZ

Visszalépés a felsőoktatási dolgozók béremelésének kérdésében

– A miniszter levele –

Glatz Ferenc művelődési miniszter levelet juttatott el november elsején a rektori konferencia elnökéhez, Kovács Ferencnek, amelyben rajta keresztül az egyetemi rektorok tudomására hozta, hogy "a Minisztertanács kénytelen volt visszalépni azokról az elkötelezettségektől, amelyeket korábban a humán terület és az államigazgatás terén dolgozók irányában vállalt." A levél részletes tartalmát Csáki Csaba rektorunk is ismertette az egyetemi tanács legutóbbi ülésén. Ennek alapján megtudtuk, hogy a visszalépés oka: "a nyári hónapokban a vártnál sokkal kisebb mértékben emelkedtek a források hozzáadéka, amelyekre az előzetes elképzelések a kilencvenes évekre vonatkozóan épültek. Így a Minisztertanács kénytelen volt visszalépni a felsőoktatási dolgozók béremelésének kérdésében is".

A miniszter a felhozott indokokra azzal válaszolt, hogy: "amennyiben emelni akarjuk a következő években a beiskolázandó hallgatók számát, akkor a béreken is emelni kell. Így a Minisztertanács felvállalta: a felsőoktatási dolgozók fizetését – a közoktatáshoz hasonlóan – 16 százalékkal emelik, (ezen belül az oktatókét 20 százalékkal, a többiek rovására) és megkapják a felsőoktatási dolgozók az oktatás egészére már korábban jóváhagyott 4 milliárd forintot... Mindezt el-lentételezésként viszont a hazai felsőoktatási intézményeknek fel kell vállalniuk, hogy a következő évben összességében 20 százalékkal több elsőéves iskoláznak be. Amennyiben az egyetemi autonómia elannyira kiterjed, hogy ezt az egyetemnek nem tudják vállalni, akkor a Minisztertanács is visszalép a tanárok 20 százalékos fizetésemelésétől."

Glatz Ferenc levelében hangsúlyozta: "a magam részéről őszintén hiszem azt, hogy az egyetemeknek fel kell vállalniuk (természetesen nem lineárisan) ezt a húsz százalékos többletbeiskolázást."

Az egyetemi tanács elhangzott miniszteri bejelentésre írásban reagált a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének egyetemi szb-titkára, a TDDSZ egyetemi szervezete és a HT elnöke. Cikkünk a 6. oldalon Vélemények a mini-

Nagyszabású holland oktatási program Magyarország számára

Holland delegáció járt az egyetemünkön november 16-án. Tárgyalásaik célja a Holland Királyság kormánya által felajánlott képzési programok, illetve a hosszabb távú együttműködés tartalmának konkretizálása volt. Megbeszéléseket folytattak még a minisztériumok és a SZOT képviselőivel is.

Megállapodás született arról, hogy egyetemi és főiskolai hallgatók, oktatók, valamint gyakorlati szakemberek utazhatnak Hollandiába különböző időtartamú ösztöndíjas képzésre, 1990-től kezdődően.

Az eddigi tárgyalások eredményei alapján az alábbi képzési formák vehetők igénybe:

1. Management képzés a Hanse Politechnic Groningen intézményben. 1990-ben kétszer 20 fő egyetemi és főiskolai hallgató, illetve gyakorlati szakember részvételére nyílik mód.

2. Információ menedzsment témakörben három hónapos képzés az Amszterdami Egyetemen 10-15 fő egyetemi és főiskolai hallgató részére 1990-ben.

3. Non-profit szervezetek vezetése témakörben kilenc hónapos képzés gyakorlati szakemberek számára (minisztériumokban és szakszervezetekben dolgozók).

4. Közegészségügy vezetése témakörben kilenc hónapos képzés 20 fő egészségügyi területen dolgozó szakember számára.

A további lehetőségek között szerepel egyetemi és főiskolai oktatók 3-4 hetes tanulmányútja (kb. 20 fő részére), valamint konkrét témákban 3-4 napos szemináriumok szervezése Hollandiában vagy Magyarországon (ez utóbbi esetben is holland szakemberek részvételével).

A holland kormány által felajánlott segítségnyújtás várhatóan hosszabb távra terjed, s újabb formákkal gazdagodhat.

Az egyetemi vezetés erőfeszítéseinek köszönhetően a 600 hónapos ösztöndíj-keret felhasználásának magyar koordinátora az MKKE lett. (A korábbi elképzelés szerint az Országos Ösztöndíj Tanács hatáskörébe került volna.) Ugyancsak sikerült elérni, hogy az ösztöndíjak jelentős részét végzős nappali tagozatos hallgatók hollandiai (angol nyelvű) résztanulmányainak finanszírozására lehessen fordítani.

Amint az a fentiekben látható, konkrét lehetőségek adódnak egyetemünk hallgatói és oktatói számára. Néhány napon belül részletes tájékoztatót adunk ki a jelentkezési feltételekről. Hallgatóinkat arra kérjük, kísérjék figyelemmel az egyetemen kihelyezésre kerülő felhívásokat, s éljenek a nem mindennapi lehetőséggel. Az előkészítésre rövid idő áll rendelkezésre, hiszen az első csoport már 1990. február 1-én megkezdte tanulmányait Groningenben.

Balaton Károly

Búcsuzunk

Ezzel a számunkkal búcsúzunk kedves olvasóinktól. A Közgazdász jövő évi első száma február elsején jelenik meg. Kellemes ünnepeket és boldog új évet kívánunk egyetemünk minden dolgozójának, oktatójának és hallgatójának!

Személyi ügyek. Megalakult a rehabilitációs bizottság. Kollégiumi gondok

Egyetemi tanácsülés volt november 15-én. Személyi kérdésekben döntött először a tanács, majd megtárgyalta a főiskolai képzés bevezetésének jelenlegi állását. Ezen a vitán részt vett a társfőiskolák néhány vezetője. Végezetül a posztgraduális képzés fejlesztéséről szóló jelentés hangzott el.

Jeszenszky Géza társadalomtudományi kari dékán előterjesztésében a tanács Papp Zsoltot 32 igen, 1 tartózkodással megszavazta a filozófia tanszék vezetőjévé. Zelkó Lajos közgazdaságkari dékán terjesztette elő Mundruczó György statisztikai tanszékvezetői kinevezését. A tanács 31 igen, 1 nem 3 tartózkodással fogadta el a kinevezést. A dékán tájékoz-

tatót adott a volt Népgazdaságtervezési Intézet átszervezéséről. Új néven a Makro- és Modellezési Intézet átszervezésével a régi osztályok intézeti tanszékekké alakultak jól elhatárolt profilfall. Ezek a gazdaságpolitikai tanszék, a jövő-kutatási- és tervezési tanszék, a kvantitatív közgazdaságtan tanszék, és a társadalompolitika tanszék. Az átszervezéssel személyi cserére is sor került. A kari tanács a személyi javaslatokat megtárgyalta és a következő határozatokat hozta. A négy tanszékvezető közül az egyik tanszékvezető Zalai Ernő öt évre kapott megbízást az intézet igazgatói feladatkörének ellátására, ebből már két év lejárt.

(Folytatás a 6. oldalon)

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács díjkiosztó ünnepsége

Az MTA Országház utcai termében november 15-én került sor az Országos Tudományos Diákköri Tanács és ennek szakmai bizottságainak a XIX. OTDK zárása alkalmából rendezett ünnepi ülésére.

A Himnusz elhangzása után Szendrő Péter, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem professzora, az OTDT elnöke köszöntötte a megjelenteket; majd Berend T. Iván, az MTA elnöke

"Az európai közös ház jelenlősége a magyar tudomány és kultúra szempontjából"

címmel tartott rövid előadást.

Berend T. Iván akadémikus előadása elején hangsúlyozta, hogy Európába való (újra)integrálódásunk egy sor követelményt támaszt velünk szemben. Ez nem egyszerűen politikai elhatározás kérdése, hanem egy sereg feladat teljesítését követeli meg mind a gazdaság, mind a kultúra, a tudomány területén.

Európához kapcsolódásunk folyamata egy új, egyetemes európai korszak születésével esik egybe. Ahogy egykor még hosszú XVI. századról, majd egy, a XVIII. század végétől 1914-ig tartó hosszú XIX. századról beszélhattünk: úgy most remélhetőleg egy, az első világháborútól az 1990-es évekig tartó, tragédiáktól, pusztításoktól terhes rövid XX. századról, melyet egy hosszú, békés XXI. század követ, mely már az egységes Európa jegyében zajlik. Magyarországnak is lehetősége nyílik a csatlakozásra, de ennek első sorban gazdasági feltételei vannak. A modern gazdaságban az országokat átszövő kereskedelem és vállalatok a XIX. század legnagyobb értékének, a "nemzetállamok" szerepének átértékeléséhez vezettek; és jelenleg – a meglévő nemzetiségi ellentétek ellenére is – az integráció a legfőbb érték.

De ez az átrendeződési folyamat érvényes a regionális, al-regionális rendszerekre is. Berend T. Iván ennek kapcsán utalt a közelmúlt egyik jelentős eseményére; a jugoszláv-magyar-olasz-osztrák közös külügyminiszteri találkozóra. Arra is emlékeztetett, hogy körülbelül hat évtizeddel ezelőtt egy hasonló osztrák-magyar-olasz egyezmény már létrejött, de ez akkor éppenhogy nem az Európához kapcsolódás, hanem az

abból való kiszakadás jegyében született. Ebben az autarchiás szellemben jött létre – sajnos – e régióban azóta is minden megállapodás, egészen a KGST mű-

Iván egy nemrég végzett NATO-felmérésre hivatkozott, melynek egzakt mutatói szerint a tudomány tekintetében Magyarország az első a közép-ke-

Berend T. Iván

Glatz Ferenc

Az OTDK díjkiosztásán

ködéséig. Most viszont történelmileg először fordul elő olyan helyzet, mikor a regionális egyezmények is már az egységes Európa szellemét erősíthetik.

Az MTA elnöke figyelmeztetett arra is, hogy Magyarország csupán egy lehetőség előtt áll, de e folyamat egyáltalán nem automatikus. Vágyunk csak akkor válik valósággá, ha olyan teljesítményeket produkálunk a gazdaságban, hogy a külföldnek érdemes legyen megjelennie nálunk; illetve, hogy mi is piacképesek lehessünk Nyugaton. De a kultúra és a tudomány szférájában is minden nap meg kell küzdenünk nehézségeinkkel. Berend T.

let-európai térségben. Tehát felmutathatunk már most is pozitív eredményeket.

A tudományos munkát nem lehet országhatárok közé zárni, ez eleve nemzetköziséget feltételez. Versenyképességünk fokozása érdekében a hazai kutatóintézeteknek, egyetemeknek olyan munkafeltételeket kell biztosítani, mely kedvez a kiemelkedő egyéniségeknek; akik tehetségüket immár remélhetőleg nem fejlettebb országok kutatólaboratóriumában, hanem szülőhazájukban is ki tudják bontakoztatni. Nagy felelősség hárul tehát az iskolákra, hogy visszazerezzük a magyar tudomány európai rangját.

Berend T. Iván még egy reális veszélyre hívta fel a figyelmet. Úgy néz ki, hogy a politikai-katonai konfrontáció már a múlté lesz; de ettől függetlenül még újratermelődhet egy kettészakadt Európa: vagyis a fejlett Nyugat és egy teljesen eltérő útra térített, lemaradó Közép-Kelet-Európa. Hogy ez ne következzen be, ahhoz kedveznek az általános politikai feltételek, de e légkör kihasználása már tőlünk függ, többek között azoktól a fiataloktól is, akik az OTDK munkájában részt vettek.

"A jövő oktatási rendszere, különös tekintettel a tehetséggondozásra"

Ezután Glatz Ferenc művelődési miniszter "A jövő oktatási rendszere, különös tekintettel a tehetséggondozásra" témában fejtette ki a gondolatait. Először személyes élményeiről beszélt; arról, hogy a hatvanas évek elején szerveződő ifjúsági mozgalom aktív egyéniségeit sarkítva két csoportba lehetett osztani: egyesek apáik útján járva mindennap forradalmi célt kitűzve, a folyosókon lobogó hajjal száguldozva akartak valami nagyot tenni. Míg mások, szintén atyáik példáját követve, úgy vélték: a társadalom fejlődésének biztosítéka nem a mindennapi világmegváltás, hanem a világ fenntartása és szakszerű működtetése. Az első típusba tartozók aztán a politika (KISZ, párt), a második típus képviselői pedig a tudomány területén keresték a maguk lehetőségeit.

Glatz Ferenc megjegyezte; mint miniszter, mikor azon gondolkodik, hogy az oktatáspolitikai szerkezet milyen koncepciókon kell, hogy nyugodjon, akkor is egykori élményeiből merít. Leszögezte: remélhetőleg eljutott Magyarország odáig, hogy a politika már nem azonos a párt politikájával, de még a pártok politikájával sem. Az elmúlt negyven évben országunkban a politika a tulajdonból indult ki, az osztálymeghatározottságból vezette le a jelent és a jövőt; ezt a felfogást meghaladva, ma már úgy tartja: az a lényeg, hogy az elosztás szférájában milyen viszonyokat teremtünk.

Egy új típusú társadalom kialakításában az oktatáspolitikának is nagy szerepe van. Az álközösségi formák, az emberek fölé emelt, messianisztikus szer-

vezetek, a népgazdaság megtervezhető igényei helyett az egyének személyiségének kibontakoztatását kell a középpontba állítani. A tisztességes oktatáspolitikai diák-centrikus és nem diákközösség-központú. Mert hát lehet, hogy az a diák, amelyik csendesén félrevonulva tanul a könyvtárban, tehát képzi önmagát, hasznosabb tagja lesz a társadalomnak, mint az, aki állandóan röplapokat osztogatva szervez.

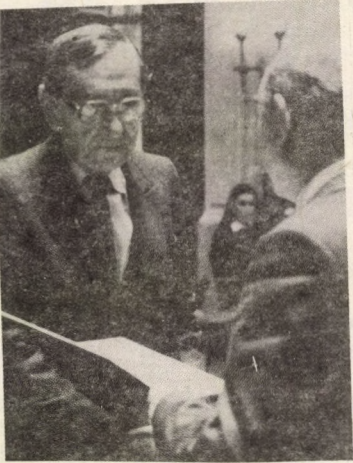
Az oktatáspolitikának szervezett ismeretszerzési lehetőséget kell biztosítania mindenkinek; egészen az óvodáskoruktól az iskolapadot már rég elhagyó felnőttekig. Alapelv kell, hogy legyen a különböző oktatási rendszerek egymás mellett élése. Középiskolában a kötelező alaptanterv mellett legyen lehetősége mindenkinek arra, hogy különböző alternációk révén szabadon szerezhessen ismereteket. Az egyetemi oktatásra legyen jellemző a szabad áthallgatás; félévek csúsztatása, esetleg kihagyása is. Olyan diáktársadalom kialakulása lenne célszerű, mely tisztában van azzal, hogy a tanulás tulajdonképpen befektetés, és minden elbliccelt félév pazarlás a tudással.

Ezt a szemléletváltozást természetesen semmilyen adminisztratív vagy pártpolitikai eszközzel sem lehet elérni; a diákoknak kell rájönni a tanulás fontosságára, nekik kell összeállítani saját élet-programjukat. És itt hangsúlyozni kell az egyéni kockázatvállalás jelentőségét, szemben a szociális demagógiával, mely gyakorlatilag a lustaságra szoktatta rá az embereket. A szorgalom, a szakértelem, az egyéni vállalkozás értékelése egyre inkább kiveszett. Hogy a kontraszelekciót elkerüljük, igen fontos a tanártársadalom fokozottabb anyagi megbecsülése is – hangsúlyozta Glatz Ferenc – hiába vannak

ugyanis csodálatosan felszerelt intézeteink, egyetemeink; ha az oktatásban nincsenek felkészült tanáregyenységeink, akik minden órán bátran szembe mernek nézni a diákok kritikájával.

Glatz miniszter előadása után Csikesz Erzsébet, az OTDT titkára áttekintette a OTDK-mozgalom eddigi fejlődését. Majd értékelte a XIX. Országos Tudományos Diákköri Konferenciát.

Az idei OTDK-n 13 szekcióban 2234 dolgozat született, ebből 1935-öt fogadtak el; és végül 996 művet kettő és fél millió forint értékben díjaztak. Öröndetes tény, hogy egyre több felsőoktatási intézmény szponzorálja a megfelelő szekciók munkáját. A Művelődési Minisztérium juttatásai révén az

Mária Antal

OTDT megalakulása óta hatmillió forinttal gazdálkodott. Ennek egy részéből különböző alapítványokat hoz létre, a diákköri munka, az önképzés segítésére; tanulmányutak, kutatások finanszírozására. Ilyen például az Új Hullám Alapítvány: a Magyar Televízióval idén januárban kötött együttműködési szerződés alapján a hasonló nevű műsor keretében az egész ország megismerkedhet a legkiválóbb diákegyéniségekkel.

Ambrus-Lakatos Lóránt

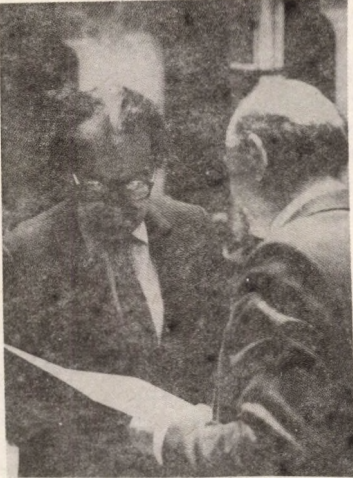
Rév István

Jandala Csilla

Kitüntetett diákjaink és oktatóink

Az előadások után Berend T. Iván PRO SCIENTIA aranyér-

Andorka Rudolf

mekeket adott át a legjobb dolgozatokat készítő diákoknak és konzulenseiknek. A díjazottak között közgazdászok is szerepeltek: Ambrus-Lakatos Lóránt, – egyik konzulense Rév István –

B. Kiss Tamás

valamint Fazakas Gergely. Az Akadémia elnökétől az OTDT legnagyobb saját kitüntetését, a Honoris Causa pro Scientia érdmet kapott Csikesz Erzsébet; Csurgay Árpád, az MTA főtitkárhelyettese és Kövér András egyetemi tanár, az OTDT orvostudományi szakmai bizottságának elnöke.

Glatz Ferenc művelődési minisztériumi kitüntetéseket nyújtott át felsőoktatási tanároknak. Egyetemünk oktatói közül Andorka Rudolf és Chikán Attila "Kiváló Munkáért"; Mária Antal pedig "Szocialista Kultúráért" kitüntetést kapott. Jandala Csilla és B. Kiss Tamás miniszteri dicséretben részesült. E mellett pénzjutalommal ismerték el egyetemünkről Baka Istvánné, Dobos Imre, Sági Gábor és Sugár András munkáját.

Az ünnepi ülést a Zeneművészeti Főiskola növendékeinek rövid programja és szerény fogadás zárta.

R. I.

XIV. Európai Hét – Párizs

Az Ecole Centrale Paris hallgatói 1960 óta minden második évben diáktalálkozót szerveznek Párizsban. A találkozó témája: Európa. 1990. február 19-23. között 200 hallgató Európa 20 országából, – Portugáliától a balti államokig – fog vitatkozni a kontinens gazdasági és politikai perspektíváiról, s tehetnek fel kérdéseket neves szakembereknek, közéleti személyiségeknek. A rendezvény rangját jelzi, hogy várhatóan részt vesz többek között Martin Bangemann az Európai Közösség alelnöke, Genadij Gerasimov a szovjet kormány külügyi szóvivője, H. Jocken Vogel az SPD főtitkára, Lord Carrington a NATO főtitkára, Carlo De Benedetti európai iparmágnás, Dimitri Yazov szovjet honvédelmi miniszter, Giovanni Agnelli a FIAT-csoport elnöke, Robert Maxwell a Maxwell Corp. elnöke.

A program egyik érdekes eseménye továbbá a február 21-i Madrid-Budapest-Párizs tévéhidon megrendezésre kerülő vitaműsor a hét résztvevői és a másik két helyszínen meghívott vendégei között.

A párizsi "Európa Hét"-re egyetemünkről 4 francia nyelvet is beszélő hallgató kapott meghívást. A résztvevők kiválasztására pályázatot ír ki és további felvilágosítással szolgál a

HT és az AIESEC

Nem tudtuk kivárni a minisztert

Csak a legoptimistábbak várakozásai teljesültek, amikor több mint harminc egyetem, főiskola közel száz hallgatói képviselője – és az oktatói szakszervezetek néhány meghívottja – megjelent a november 11-i hétvégén Sződligeten, az OFÉSZ (Országos Felsőoktatási Érdekvédelmi Szövetség), a Közgáz HT és az ELTE BTK Hallgatói Önkormányzata felhívására. Hadd tegyem hozzá, hogy a megjelentek száma azért is értékelendő, mert az országos sajtó nem igazán mutatta ki érdeklődését a felhívás (így áttételesen a felsőoktatás) iránt, aminek markáns példája, hogy a legaktuálisabb nap Déli Krónikája részére a szervezőkkel készített riportnál fontosabbnak tartották a szerkesztők a Kecskeméti katonák által látni vélt UFO-k-ról készített beszámolót. (Az országos lapok és a Televízió minimális érdeklődését nem is részletezve.)

A sződligeti konferencia aktualitását és szükségességét több minden is indokolta. Az egyik oldalról az, hogy küszöbön áll a felsőoktatás reformja, a másik oldalról pedig az, hogy idén őszre a felsőoktatás intézményeinek jelentős részében létrejöttek hallgatói képviselvek.

Ami a felsőoktatás átfogó reformját illeti, úgy vélem, mindenki érzi a maga bőrében. Több vonalon is folynak koncepció kidolgozások, ezek közül kiemelném a Tudománypolitikai Kollégium javaslatát, Lajos Tamás tanár úr (BME rektorhelyettes) elképzeléseit. Ebben a körben kellene említenem Glatz Ferenc miniszter koncepcióját, amelyet október közepére ígért, de hiába halasztgattuk a sződligeti megbeszélés időpontját, november 11-ig mégsem készült el a miniszteri elképzelés. Így témaként csak az előbbi két elgondolás szerepelhetett. A vita csomópontjai a következők körül alakultak:

A felsőoktatás finanszírozása.

Messze vezető, s helyenként meddő vitákat szült az állami támogatás – vállalati (alapítványi) támogatás – tandíj arányainak és viszonyainak boncolgatása. Amiben egyetértés látszott körvonalazódni: a költségvetési jelleg nem adható fel teljességében, hogy tandíjrendszer hallgatói hitelrendszer nélkül nem vezethető be, annak feltételei azonban igencsak gyenge lábakon állnak; hogy a hallgatói pénzek pántlikázott rendszere megérett a változtatásra. Szó volt még az alapok általi finanszírozási rendszer vonalairól, külföldi példákról, szakmai sajátosságokról.

Az intézményi anatómia.

Nagy hangsúlyt kapott a tanszabadság mind hallgatói (szabad disziplina- és tanárválasztás), továbbá a minisztériumi (és ágazati) irányítás radikális csökkentése (illetve megszüntetése).

A hallgatói önkormányzatok.

Itt alapvető probléma, hogy – mint az a kormány-MISZOT-találkozón is felmerült, – az oktatási törvény az alanyi jogú érdek-

védelmi jogosítványok esetében mind a mai napig a KISZ-ről beszél. (Ahol a KISZ-jogosítványok a HT-nek való átadása már két éve mintaszerűen megtörtént, az a Közgáz; de hasonló a helyzet mostmár pl. a BME-n és a SOTE-n is). Így főleg néhány főiskolán sikerült elszabotálni igazi hallgatói önkormányzat létrejöttét.

A továbbiakban még sok fontos dologról esett szó (kis- avagy nagycsoportos képzés, doktorandusz-képzés, az egységes Nyugat-Európa-hoz való közeledés illetve csatlakozás szükségessége, diplomák elismertetése stb.) a konferencia következő kiemelkedő napirendje mégis a hallgatói önkormányzatok összefogásának kérdése volt. Az országos szintű összefogás kérdésében mindenki egyetértett. A hogyan kérdésről azonban éjszakába nyúló vita kerekedett. Az OFÉSZ ezt a saját keretei között vélte célszerűnek, hiszen felépítési elve alapján az OFÉSZ rendelkezik (rendelkezne) egy (országos) Oktatói Tagozattal és egy (országos) Hallgatói Tagozattal, ami utóbbi tulajdonképpen a hallgatói önkormányzatok szövetsége lenne. A másik irányvonal (ide tartozott a Közgáz HT is, valamint pl. a BME és Deb-

recen) egy diákszövetség létrehozását szorgalmazta abból kiindulva, hogy az oktatói érdekvédelmi szervezetek a szakszervezetek, ezek már léteznek, és az OFÉSZ Oktatói Tagozata nehezen látszik megszervezhetőnek; másrészt pedig az OFÉSZ a felsőoktatás strukturális kérdéseit helyezi prioritásba, míg a működő önkormányzatoknak ezeregy olyan problémája van, ami helyi szinten nem oldható meg (pl. miért fizet a minisztérium 23 ezer Ft-ot egy szobáért a Nagytétényi úton).

A sződligeti konferencián az előbbi irányzat kerekedett felül – amiben nem kis része volt az orvosi egyetemnek ill. karok, valamint egyes főiskolák küldötteinek, akik sok esetben nem is működő önkormányzatot képviseltek –, azóta folyik a nézetek közelítése, s valószínűleg a december 9-i hétvégére tervezett újabb konferencián sikerül is kinyilatkoztatni a felsőoktatási hallgatói önkormányzatok szövetségének létrejöttét, amely mind strukturális, mind a hétköznapiakat érintő problémákra is koncentrálna, az oktatói érdekvédelmi szervezetekkel pedig egy koordinációs bizottságon keresztül tartaná a kapcsolatot. Az így létrejövő hallgatói szövetség szervezeti kérdései még képlekenyek, mint ahogy az elnevezés kérdése sem eldöntött tény.

Iván Gábor

Egy diák, aki tankönyvet írt

Amikor vége lett a háborúnak elcsodálkozott: hát hogyan lesz ő most már hős? Gyermekésszel, hétévesen ugyanis hős akart lenni. Aztán persze még volt háború, a kambodzsai és öt napig a kínaiak is hadat viseltek Vietnámmal szemben. Le Hoang Anh azonban se katona se hős nem akart már lenni. A sorsa Magyarországra hozta.

Nem túl lelkesen áll rá a beszélgetésre. Úgy tapasztalta, nem jó kitűnni. Elég fel-tűnést keltett, amikor az első év végén jeles lett. Egyesek froclizták is azért, hogy a filóból nem tűndökölt. "Mi az, hogy egy jelesnek ez nem megy?" Pedig hát van ilyen. – "Engem a filozófia nem érdekelt" – magyarázta Anh – "távol áll tőlem az ilyen gondolkodás." És határozottan elzárkózik a fényképezés elől is, pedig hát kifejezetten meggyerő a külseje. Nyílt, közvetlen modorú, s hogy a lányokra terelődik a szó fel-törve belőle a harsány nevetés olyan, mint egy vidám kamasz.

– *Hogy jutott eszedbe, hogy éppen közgazdász légy?*

– Vietnámban nagyon rossz a gazdasági helyzet, s ez részben annak a következménye szerintem, hogy a gazdaságot mérnökök, műszaki emberek, pártkáderek irányítják. Hiányoznak a gazdasági szakemberek. Ezért gondoltam, hogy közgazdász leszek.

Anh kitűnően érettségizett, és mivel náluk az a szokás, hogy aki kitűnő lesz, az külföldön folytathatja tanulmányait, így került hazánkba. Elvileg választhatott volna bármelyik szocialista ország közül, s ha megkérdezik ő szívesen ment volna az NDK-ba.

– *A nővérem ugyanis NDK-ban tanult. Ma már külkeres. Ő mondta, hogy végül is*

jobbán jártam Magyarországgal.

– *Nagyon jól beszéled a nyelvünket, pedig ez ritka dolog a külföldi diákok körében. Mióta tanulsz?*

– Érettségi után felrendeltek a fővárosba Ho Shi Min városba és ott egy magyarul tudó specialistától tanultam egy évig. Szerintem teljesen fölösleges volt, mert ennél sokkal többet ért a nyelvi előkészítőn eltöltött idő.

Amikor elkezdődött az egyetemen a tanítás, nagyon elkeseredett, mert az egész előadásból csak annyit értett, hogy jó napot és viszontlátásra. Nem tudta mikor tréfál és mikor beszél komolyan a tanár. Csak értetlenül nézte, amikor a diákok nevettek a tanáraik által megeresztett viccen. Ma már ezeken túl van, de például nem szívesen jár színházba mert egy szót sem ért a darabból. Egyedül az operát kedveli, ott ugyanis a muzsika hozzásegíti a megértéshez.

– *Ezek szerint a tanulás mellett jársz szórakozni is?*

– Ha tethetném szívesen járnék moziba. Olyan filmeket szeretek mint az Elfújta a szél, vagy Az utolsó császár. Az akciófilmeket nem kedvelem. Amiben zsaru van, az nekem nem kell. De sajnos nincs időm a mozira, így csak a rádió marad. Abból is különösen a hírek érdekelnek, azt meg is értem.

– *Mégis, hogy lettél kitűnő tanuló? Sokat tanultál az első évben?*

– Nem többet, mint a magyar és a német szobatársam. Sőt kevesebbet. Szerettem a makroökonómiát, a számítástechnikát és az angolt. A matekot nem különösképpen, de azzal sem volt problémám. Tavaly a mikrotankönyv rossz volt – meséli – és

Miért kell nekünk kollektív szerződés?

Autokratikus vonások felerősödésének veszélye. Újfajta bérezési rendszer javaslat. Háború előtti fizetési osztályok visszaállítása.

A felsőoktatás iránt növekvő hazai és nemzetközi követelmények a már megindult reformok sürgetően vetik fel az oktatás minőségének kérdését. Ezzel egyidejűleg az egyetemek régóta szorgalmazott, s a közeljövőben megvalósulni látszó autonómiája sok tekintetben új feltételeket teremt az itt oktatók és dolgozók mint munkavállalók számára.

Meggyőződésünk, hogy ha a döntési hatáskörök decentralizálása a helyi demokrácia intézményes-jogi feltételei, a helyi nyilvánosság megteremtése nélkül következik be, fennáll az intézményen belüli autokratikus vonások felerősödésének veszélye. Az autonómia így tehát szorosan összefügg az egyetem belső jogviszonyait szabályozó normákkal. Ezek közül eddig csak kettő létezett; a Szervezeti és Működési Szabályzat (SzMSz) és a Munkavédelmi Szabályzat.

A megváltozott munkajogi jogszabályok értelmében immár az ún. költségvetési szerveknél is lehet kötni kollektív szerződést,

amely nem más, mint a munkahelyen együtt dolgozó partnerek (munkáltató és munkavállaló) jogait és kötelességeit e partnerek szerződészerű megállapodása alapján szabályozó normarendszer. A kollektív szerződésben lehet és kell a munkavégzés helyi feltételeit rendezni. Szakszervezetünk úgy érzi, hogy számos, egy megkötendő kollektív szerződés tárgykörébe tartozó kérdésben – részben helyi, részben külső okok folytán – komoly feszültségek alakultak ki. A hallgatói létszám bekövetkezett és feltehetően tovább várható emelkedésével összhangban kell meghatározni az oktatás tárgyi, technikai feltételeit. A minőségi oktatás, a tanügyi fegyelem megteremtését kell szolgálnia a vezetői és munkatársi kinevezések pontosan szabályozandó pályázati rendszerének. A hallgatói értékeléseknek a minősítésekbe történő beépítésével is elősegítendő, hogy csak arra alkalmas emberek taníthassanak.

Időszerűnek tartjuk, hogy már most a kollektív szerződést megelőző vitákban felvessük egy minőségileg megújulni szándékozó oktatáshoz szükséges újfajta bérezési rendszer javaslatát. Az egyetemek költségvetési bevételeiben már ma is növekvő

szerepet játszanak az ún. saját (szerződéses munkából, bérleti díjakból, alapítványokból, különböző vállalkozásszerű tevékenységekből befolyó) jövedelmek. Feltehetően ez a tendencia tovább erősödik, s ezzel rugalmasabbá válik a bérezés rendszere. Igazi megoldást azonban csak egy egész felsőoktatásra vonatkozó kollektív keretszerződés kiharcolásában látunk. Egyik lehetséges elképzelésnek tartjuk a háború előttihez hasonló fizetési osztályok visszaállítását. Ez eszköze lehetne az állami alkalmazottak közötti jelenlegi súlyos béaránytalanságok felszámolásának. A magas inflációra tekintettel a KSH által évente (félévente) megállapított átlagkeresetekhez (esetleg létminimumhoz) képest kellene meghatározni az egyetemen foglalkoztatottak különböző kategóriáinak kereseti minimumát.

A kollektív szerződésben kell szabályozni az egyetemi szociális és jóléti juttatások kérdéseit: a jogosultság és az igénybevétel feltételeit, az egyetem ún. érdekeltségi alapja felhasználásának módját.

Ezúton kérjük egyetemünk oktatóit, dolgozóit, diákságának valamennyi szervezettét, hogy az oktatás színvonalát emelő, a munkavállalói jogviszonyt érintő és a kollektív szerződésben normatív módon kodifikálható javaslataikat valamennyi, az előzőekben jelzett kérdéskörben – legkésőbb december folyamán – juttassák el hozzánk (Kerekes Zsuzsa, Politikaelméleti tanszék), hogy az illetékes munkabizottságban ezek ismeretében vehessünk részt.

a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezetének (TDDSZ) MKKE csoportja

amikor elmentem a könyvtárba, ott ajánlottak egy angol könyvet Sher-Pinola: Modern Microeconomics Theory címmel. Mivel aránylag elég jól tudok angolul, így állandó olvasnivalóm a tankönyv mellett ez a könyv lett és azt hiszem hasznomra vált.

– Végülis úgy látom nem jelentett különösebb megterhelést számodra az első reformév.

– Valóban nem. Én csak örültem annak, hogy a követelményeket emelik, hogy magasabb a színvonal és új anyagokat vezetnek be.

Szabó Katalin a pg tanszék vezetője hívta fel a szerkesztőség figyelmét Anh-ra. "Tankönyvet írt az évfolyamtársainak. Bauer Tamás kitűnő diák volt, de illet még ő sem produkált, mint ez a vietnámi fiú." Anh ugyanis a nyár folyamán együtt dolgozott azokkal a diákokkal, akik Berde Éva tanár vezetésével összeállították a Makro-ökonomia példatárát.

– És vajon idén is meg tudod ismételni a tavalyi eredményt?

– Nem tudom még. Mindenesetre nagyon nehéz a számítástechnika, mert egy új nyelvet kell elsajátítani. Az összehasonlító pg is nehéz. Más a tankönyv és más az előadás, ami rendjén is való, de sajnos a tankönyv szétszórt, mindenbe belekap, nincs egy rendszer benne, így aztán nehéz jó eredményt produkálni a zh-n.

– Mondd, az oktatóid között van-e olyan, akit kedvelsz, akit jó tanárnak tartasz?

– Hogyc. Berde Évát, Bara Zoltánt, Horváth Józsefet és az angol tanáromat kedvelem.

– Bizonyára vannak barátaid is.

– A német szobatársam. Nagyon jól megértjük egymást. Jókat vitatkozunk mindenről, a lányokról, a politikáról.

A korábbi évekhez képest, – amikor kifejezetten tiltva volt, hogy egy vietnámi fiatal magyar lánnyal járjon, ma már ez nem ritka dolog. Anh szerint is szépek és kedvesek a magyar lányok, de azért neki nem kellenének feleslegnek. "Rosszul érezné magát Vietnámba. Mivel nem beszéli a nyelvet, barátai sem lennének".

– Mondd, nincs honvágyad?

– Dehogynem. Alig várom, hogy újra otthon legyek. Mióta eljöttem, minden nagyon megváltozott meséli a nővérem, aki meglátogatott. Ma már nem tiltják északon sem, azt a zenét, amit a déliek élvezhettek. Szabadabb a kultúra áramlása észak és dél között, gondolkodok például az irodalomra, könyvekre. Sőt hamarosan lesz egy amerikai csatorna is a vietnámi tv-ben. Kapitalizálódik Vietnám – szögezi le végül.

– És ehhez mit szólnak otthon?

– Az én szüleim nem párttagok. Tanárok a műszaki egyetemen, villamosmérnök a képesítésük. Észak-Vietnámban laktunk 1978-ig aztán délre költöztünk. A háború során ugyanis a tanárok közül sokan emigráltak délről, így oktatókra volt szükség, ezért hívták a szüleimet Dél-Vietnám egyik egyetemére. Most ott élnek, és kifejezetten örülnek a változásnak. Ha én hazamegyek, mint külkereskedő szeretnék hozzájárulni ehhez a változáshoz.

– Mondd Anh, mi a véleményed a magyarországi változásokról?

– Nekem tetszik. Az a véleményem, hogy a gazdaság és a politika összefügg ugyan egymással, mégis két dolog. Mert a gazdaságban – bárhol is legyen – a döntő a profit.

H. E.

Vizsga

Vélemények a miniszter leveléről

Érdemes kockáztatni?

Mint ahogy erről lapunkban már beszámoltunk, a Művelődési Minisztérium ígéretet tett arra, hogy 1990. január elsejétől az 1989. szeptemberi béremelés utáni szinthez képest a felsőoktatási dolgozók fizetését újabb 30 százalékkal emelik. Am, a hírek szerint ezt az ígéretét nem tartotta kötelező érvényűnek. Szigeti Endre, a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének alelnöke, egyetemünk szervezetének titkára kéreszünkre elmondta a legújabb fejleményeket.

A tervezett kb. 30 százalékos fizetésemelés úgy jött volna össze, hogy az automatikus béremelés a korábbi 4-6 százalékos átlag helyett most – főleg az infláció miatt – 20 százalékos lett volna, illetve kb. 10 százalékos rendkívüli béremelést is előirányoztak. Az FDSZ követeléseire képest ez a harminc százalék eleve kevés volt, de minimális programként elfogadhatónak tűnt. A Művelődési Minisztérium azonban november 1-i keltezéssel körlevelet küldött a felsőoktatási intézmények vezetőinek. Ebben az áll, hogy a rendkívüli béremelés mértéke maradjon az automatikus béremelés viszont 20 százalék helyett csak 16 százalékos lesz. E tény már önmagában is kiváltja tiltakozásunkat. Ráadásul a minisztérium ezt a 16 százalékos úgy óhajtja kiadni, hogy ezen belül a katedrán dolgozók 20 százalékos kapjanak, míg a többiek a maradékon osztoznak. Bizonyos becslések szerint országos átlagban ez mindössze 6-8 százalékos jelentene a nem oktató felsőoktatási dolgozóknak. De akadt olyan felsőoktatási intézmény is, ahol próbaszámitásokat végeztek, és

ezekből az derült ki, hogy az emelés mindössze 4 százalékos lenne... Én úgy vélem: egyrészt indokolt az oktatók magasabb bére; másrészt viszont az FDSZ kötelessége a nem oktató tagok érdekvédelme is, így nincs alapunk arra, hogy támogassunk egy olyan lépést, mely az ő érdekeiket sértené.

A miniszteri levélben az is szerepel, hogy a béremelés ellentételezéseként a felsőoktatási intézményeknek a jövő tanévben 20 százalékkal több elsőévest kell felvállalniuk. Ez ellen ismét tiltakozni fog a szakszervezet; mégpedig két okból is. Egyrészt úgy véljük, a béremelés minden külön kitétel, feltétel nélkül is indokolt. Másrészt vannak olyan intézmények – mint például egyetemünk – melyek már az idén is jóval több elsőst vettek fel; így egy lényegesen magasabb felvételi keretszám differenciálatlan követelése nem körültekintő eljárás. Megjegyzem, a magasabb létszám eleve infrastrukturális gondokat okoz.

Szeretném leszögezni, hogy mindaz amit elmondtam, csupán a személyes véleményem, hivatalos szakszervezeti állásfoglalás e kérdésben még nem született; de úgy érzem, az FDSZ testületi hasonló szellemben fognak dönteni. Még egy észrevétel: a 20 százalékos automatikus béremelés 8 milliárd forintot jelentett volna; a kormány most ennek egyötödét kívánja megspórolni. Erősen kérdéses, hogy ez az 1,6 milliárd forint olyan jelentős összeg-e, hogy ezért érdemes megkockáztatnia azt, hogy egyik miniszterének szavahetősége megkérdőjeleződik.

R. I.

A TDDSZ állásfoglalása

A miniszteri levélben lévő álláspont szerint az egyetemek és főiskolák csak akkor részesülhetnek a nem kis hangerővel meghirdetett fizetésemelésből, ha készek emelni az új elsőévesek számát. Ez az álláspont önkényesen és kizárólagosan kapcsolja össze a felsőoktatás rendszerének két elemét; nem elhárítja, hanem továbbítja a minisztertanács (véltően főként a pénzügyi kormányzat) nyomását, zsaroló jellegű.

Nyilvánvaló ugyanis, hogy jelentősen több hallgató oktatása korántsem csak azt igényli, hogy az oktatók (többnyire megalázó és energialelemző mellék-munkákra kényszerítő) fizetése növekedjen, hanem megköveteli a tananyagok és a tanárok minőségének javítását éppúgy, mint az oktatás tárgyi (tantermek, felszerelések) és a diákok tanulási és életfeltételeinek megteremtését és javítását. E csupán jelzett feltételek közül külön hangsúlyozandó, hogy mindaddig megengedhetetlen a hallgatói létszám emelése, amíg nincsen kialakítva olyan tandíj- és ösztöndíjrendszer, amely rákényszeríti a diákokat a komoly tanulásra. Enélkül pusztán mennyiségi növekedés és minőségi romlás várható.

A minisztérium és a kormány minduntalan hirdett – önmagában nemzeti alapérdekeket képviselő – törekvése a felsőoktatás és általában a szellemi munka társadalmi értékelésének gyökeres átalakítása. Ennek egyik legfontosabb eszköze természetesen a szellemi munkát végzők munkafeltételeinek és jövedelemszerző lehetőségeinek kitágítása, többek között fizetésük felemelése. Nemkevesbé fontos azonban egy-egy társadalmi réteg társadalmi elismertségének létrehozásában és fenntartásában teljesítményük. A tanárok teljesítménye elsősorban diákjaik tudása, s ez a tudás nem lesz sem jobb, sem több, ha önkényes intézkedések nyomán megnő a diákok létszáma, de az ehhez szükséges oktatási feltételek nem teremődnek meg.

A miniszteri álláspontot ezért nem tartjuk elfogadhatónak. Pillanatnyi – meglehetősen erős – nyomás eredményeként fogalmazódott meg, amely egyrészt pénzügyi gondokra hivatkozik, másrészt mégis megígéri a fizetésemelő forrás csapjainak megnyitását: mintha rövid távú és meg nem nevezett előnyökre számítana a kormányzat zsaroló ajánlata.

Ennek a homályos előnynek az elérése érdekében nem veszi tekintetbe az érintett ügy – a felsőoktatás – valamennyi összefüggését, kockáztatja meghirdetett fontos és népszerű célkitűzéseit, hiszen merőben extenzív, a minőség szempontjait mellőző intézkedésekhez akarja megnyerni a felsőoktatás oktatóit.

Budapest, 1989. november 20.

Pécsi Vera
TDDSZ MKKE szervezete

Személyi ügyek. Megalakult a rehabilitációs bizottság. Kollégiumi gondok.

(Folytatás a 1. oldalról)

A másik tanszékvezető Nováki Erzsébet pedig igazgatóhelyettesi megbízást kapott. Miután az intézet átszervezése a kari tanács hatáskörébe tartozik, így az egyetemi tanács a dékán tájékoztatását csak tudomásul vette. Majd elfogadta Nováki Erzsébet jövőkutatási és tervezési tanszékvezetői kinevezését 31 igen, 1 nem, 3 tartózkodással, Jenei György társadalompolitikai tanszékvezetői kinevezését 28 igen, 7 nem, 1 tartózkodó szavazattal és Veres József gazdaságpolitikai tanszékvezetői kinevezését 31 igen, 1 nem, 3 tartózkodással.

Csáki Csaba, ezt követően ismertette a kitüntetésre javasoltak névsorát, melyet a kari tanácsok előterjesztése alapján a vezetői értekezlet elfogadott. A rektor a javaslatot véleményezésre terjesztette elő az egyetemi tanácsnak. Mint mondotta, a kiválasztásnál szakítva a régi gyakorlattal, a jövőben az egész egyetemi munkát tekintik alap-

nak. Egyelőre még nem tudni, hogy milyen kitüntetések lesznek. Ha erről dönt a kormányzat, akkor kerülhet sor a javaslatok címzetesítésére. Kitüntetésre javasolta az egyetemi tanács Dobrovits Ivánt, Bora Gyulát, Kollár Zoltánt, Párniczky Gábort, Huszár Ernőt, és Víz Istvánt. Továbbá kiváló tanári kitüntetésre javasolta Gyurkó Lajost, Sulyok Pap Mártát, és Forgács Csabát.

A rektor előterjesztésére az egyetemi tanács jóváhagyta a rehabilitációs bizottság létrehozását, amelynek feladatává tette áttekinteni az egyetemi levéltár 1945-től és meghatározni mely esetekben kell rehabilitációs vizsgálatot lefolytatni. A bizottságnak kell az eseteket feltárni és az egyetemi tanács elé terjesztetni, amely ügyekben a tanács dönt. A rehabilitációs bizottság vezetője Kupcsik József rektorhelyettes. Tagjai Halmi Gábor a jogi tanszék oktatója, Vadász István, mint az egyetemi levéltár felelőse, és Somogyi Béla né személyzeti vezető.

Jeszenszky Géza tájékoztatta az egyetemi tanácsot, a Nyelvi Intézet igazgatói posztjára kiírt pályázat állásáról. Három nyújtották be pályázatukat, két egyetemi belső ember és egy külső személy. A vezetői értekezlet határozott arról, hogy egy bizottságot kér fel a pályázat szakmai elbírálására. A bizottság vezetőjének Manherz Károly művelődési miniszterhelyettest kéri fel. Tájékoztató céljából az egyetem vezetése kikéri a Nyelvi Intézet kollektívájának véleményét is a kinevezésről.

A főiskolai képzésről Kovács Sándor a főiskolai kar dékánja, majd a posztgraduális képzés fejlesztéséről Hámos Balázs, a posztgraduális képzés dékánja adott tájékoztatót. Ez utóbbi témában nem sikerült megegyezésre jutni az érintettekkel, így az egyetemi tanács a legközelebbi alkalommal újra napirendre tűzi a témát.

Az egyebek között a HT képviselője kollégiumi gondokat vetett fel. Kifogásolták, hogy a kollégiumi rektori keret 15 főből 24 főre emelkedett, hogy a kollégiumi tanács nem kap hivatalos úton információt a döntésekről. Azonnali orvoslást kért a Ráday kollégium problémáira.

A kollégium állaga a rendszeres karbantartás megszüntetése óta rohamosan lerobbant. A Kinizsi kollégium tarthatatlan viszonyai miatt már most javasolják, hogy a jövő évi költségvetésben tervezzenek keretet a felújításra. Kéri a HT a nyári hasznosítás felülvizsgálatát. Majd felvetette a Nagytétényi úti bérlemény felhárborító voltát. A Művelődési Minisztérium a kollégium évi bérleti díjaként 36,5 millió forintot fizet, ami egy szobára havi átlagosan 23 400 forint (zömében háromgyas szobák vannak). A Művelődési Minisztérium 5 évre kötötte meg ezt az előnytelen szerződést. A HT javasolja, hogy egyetemünk legyen aktív kezdeményezője és támogatója egy átfogó oktatási finanszírozási reformnak, ezzel párhuzamosan a diákszociális anyagi háttér felülvizsgálatának is.

A egyetemi tanács azonnal elrendelte a kollégiumi karbantartás szükséges végrehajtását és biztosította a HT-t arról, hogy a kollégiumi kérdéseket bővebb témakörben napirendjére tűzi a következő félévben, melynek előkészítésére bizottságot bíz meg.

H. E.

Az észak-amerikai egyetemi elnökök és az európai rektorok első találkozója

Október végén Csáki Csaba, egyetemünk rektora az Egyesült Államokban járt.

Fontos, mondhatni történelmi jelentőségű eseményre került sor október 25-29. között az egyesült államokbeli Hartford város egyetemén: az American Council of Education (ACE) – kétezer, amerikai felsőoktatási intézmény szövetsége – és az Európai Rektori Konferencia (CRE) – genfi központú nemzetközi szervezet, amely a tagállamok befizetéseiből (Magyarország három éve tagja) és alapítványok segítségével főleg az egyetemi közti kapcsolatok erősítésén munkálkodik – közösen megrendezte az észak-amerikai egyetemi elnökök és európai rektorok első találkozóját. Az Egyesült Államokat mintegy 40 egyetemi elnök képviselte: köztük a leghíresebb egyetemeké (University of California, Yale, Harvard, George Washington, Dartmouth stb.) is. Kanadából 3 rektor érkezett; köztük a montreali egyetem elnöke, aki egyben a kanadai rektori konferencia elnöke is. Európa 22 országából összesen 25 rektor jelent meg; a nyugat-európai egyetem rektorai mellett 1-1 szovjet, lengyel, jugoszláv és – Csáki Csaba személyében – magyar egyetemi vezető. Az európai küldöttséget a hamburgi egyetem elnöke, Peter Fischer-Appelt professzor vezette.

A rendezvényen öt témakörben folyt vita. A "minőség" kérdését illetően kiderült, hogy ez mindenütt az oktatás fejlesztésére irányuló erőfeszítések középpontjában áll. S ez – ahogy Csáki Csaba kifejtette – megerősítette őt abban, hogy helyes úton jár egyetemünk akkor, amikor először az oktatók, a tanított tananyag tekintetében kívánja az oktatás minőségét megalapozni; mindez magával hozza majd a hallgatók szemléletváltozását is.

Egyetemi szabadság?

Érdekes volt meggyőződni a rektornak arról, hogy mennyire erős a felsőoktatás társadalmi kontrollja az USA-ban. Ha állami egyetemről van szó, akkor a kormányzó által kinevezett felügyelő bizottság; ha pedig magánegyetemről, akkor az alapítványtevők részéről. E tény már csak azért is figyelemreméltó, mert Magyarországon nagyon sok illúzió él az egyetemi szabadságról illetően. Pedig egyetemi szabadságról csak adott társadalom igényein belül beszélhetünk; hiszen az egyetem a társadalom része és szüksége van – a valós igényekhez igazodó – viszszejelzésekre.

Az egyetemi vezetés problematikáján belül az elnök –, a rektor szerepéről elhangzottak voltak különösen érdekesek. (E szekciónak egyébként Csáki Csaba volt a vitavezetője). Az európai vezetési modellben a rektort meghatározott időre az oktatók vagy egyetemi tanácsok választják; míg az Egyesült Államokban az egyetem első vezetője profi menedzser – akit nem választanak – irányítja az egyetemeket. A konferencia résztvevői esettanulmányok

segítségével vizsgálták: milyen előnyökkel, illetve hátrányokkal jár e két egymástól eltérő modell. Így például az európai rektorok inkább állnak partneri viszonyban a diákokkal, akik éppen ezért döntéseiket talán jobban támogatják; ugyanakkor az amerikai rektoroknak sokkal kevesebb fórumon kell egyeztetniük, tehát gyorsan hatékonyan dönthetnek, viszont nagyobb mértékben fenyeget a negatív hallgatói reakciók veszélye.

Igen izgalmas téma volt a felsőoktatás nemzetközivé válása is: a résztvevők főként azt vitatták meg, milyen igényeket támaszt ez a folyamat az egyetemekkel szemben. Végső következtetésként megállapították, hogy ez természetesen nemcsak a kapcsolattartás fokozását, egyszerű tanár- és diákcserét jelent; hanem a tantervek összehangolását, a hallgatók és oktatók érdemi együttműködését, a teljesítmények kölcsönös elismerését, a diplomák és részképzések elfogadását is igényli.

Erasmus, Copernicus-programok

A rektorok áttekintették az európai és amerikai egyetemek közti viszonyt, különös tekintettel az 1992-es évre. Kiderült, hogy az európai integráció hamarosan várható magasabb fokának következményei legalább annyira érdeklik az amerikaiakat, mint a közép-kelet-európaiakat. A nyugat-európai rektorok kifejtették: ez a folyamat éppen hogy nem elzárkózást, hanem nyitást jelent. Várható tehát az Erasmus-program nyitottabbá tétele; a most először környezetvédelmi témában beinduló COPERNICUS-program (Cooperation Programme in Europe for Research on Nature and Industry through Co-ordinated University Studies) pedig kifejezetten a nem EK-tag országokkal való együttműködés fejlesztését szolgálja.

A hartfordi konferenciát követően az európai résztvevők három napon keresztül Washingtonban szemináriumsorozaton vettek részt, melynek során közelebbről ismerkedhettek meg az amerikai felsőoktatási rendszer irányításával. Bár az USA decentralizált ország, mégis tudatosan készül a XXI. századra. Az Egyesült Államok felsőoktatási rendszere egyszerre sokszínű és mégis integrált. Elemei között jellemző a hallgatók és oktatók szabad mozgása. Tanulmányaik során az amerikai diákok általában legalább három intézményben is megfordulnak: a college-okban rendszerint alapozó ismereteket szereznek, majd a híresebb egyetemeken posztgraduális képzésben vesznek részt; illetve a tandíjtól és a hiteleshetőségektől függően cserélnek egyetemeket.

Csáki Csaba a szemináriumi részvétel mellett Washingtonban tárgyalt a U.S. Information Agency – azaz a Kulturális Kapcsolatok Intézetének amerikai megfelelője – több vezetőjével is. A téma a következő volt: hogyan realizálódik Bush elnök Budapes-

ten tett ígérete. Úgy tűnik, egy-két hónapon belül megérkezik egyetemünkre az az amerikai vendégprofesszor, aki amerikai politikai kérdésekről és általában politikatudományi témában tart majd előadásokat. Hamarosan Politikatudományi Intézetet is létrehozna Budapesten: az MKKE keretében vagy egyetemünk közreműködésével. Az intézetnek elsősorban a posztgraduális képzésben lesz nagy jelentősége.

Valamennyi közgázós diák megfelelt

Egyetemünk rektora járt a George Washington egyetemen is, ahol hallgatóink nyári szerepléséről érdeklődött. Kiderült, hogy valamennyi közgázós diák megfelelt az úgynevezett TOEFL-teszt követelményeinek, mely az amerikai egyetemeken való továbbtanulás nyelvi előfeltétele. Jövőre is valószínűleg 10-15 közgázós diák tanulhat nyáron Washingtonban. Az 1990. évi nyári szemeszter kívánt tematikájáról és az Amerikába utazó hallgatók személyéről áprilisig kell döntenie az egyetemnek.

A program zárásaként az európai rektorok kisebb csoportokban egy-egy amerikai államot látogattak meg. Csáki Csaba az oregoni csoportba került. A rendkívül jól szervezett programok során megismerkedhetett többek között Oregon állam felsőoktatási rendjével és a vezető oregoni egyetem munkájával.

Csáki Csaba egyesült államokbeli látogatásának volt még egy fontos eleme. A rendezvénysorozaton megjelentek jónéhányan egyetemünk partnerintézményeinek vezetői közül is. (Így például a University of Wisconsin, a George Washington, a Dartmouth College egyetem: a hamburgi, a belgrádi és a California egyetem vezetői is); így át lehetett tekinteni kapcsolataink továbbfejlesztésének további esélyeit. A leningrádi egyetem vezetője is nagy érdeklődést mutatott a nálunk folyó egyetemi reform; ezen belül a gazdálkodási kar és a vezetőképzés iránt. De további egyetemekről is érkeztek együttműködési javaslatok. A jövő dönti el, hogy ezekből mi lesz.

R. I.

Szakmai plusz és közösségi élmény

– Csáki Csaba és Papp Zsolt a Társadalomelméleti Kollégiumban –

A körülöttünk zajló változások üteme és kiszámíthatatlansága nemcsak felszabadultságot, de bizonytalanságot és aggodalmat is okoz. Ezek eloszlatásának legjobb módja az érintettek folyamatos párbeszéde – gondolták a TEK tagjai, és november 20-ára beszélgetésre hívták a kollégiumba Csáki Csabát, az egyetem rektorát és Papp Zsoltot, a filozófia tanszék új vezetőjét. A diákok gondolataikat előzetes tézisekben fogalmazták meg. Ebben – többek között – a következőket írták:

A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI TÁRGYAKNAK AZ ÚJ KÉPZÉSI RENDBEN BETÖLTÖTT SZEREPÉRŐL: Mivel az új képzési rend még most áll bevezetés alatt, nincs beüzemelve, a felmerülő garanciális és konstrukciós hibákat nyíltan fel kell deríteni és ki kell javítani. Jelenleg úgy tűnik, hogy az új képzési rendben a társadalomtudományi tárgyak alulértékeltek. A reformműhelynek nincs határozott elképzelése, koncepciója e tárgyakkal kapcsolatban, nincs tisztázva, a viszonyuk egymáshoz és a többi tárgykörhöz, nem épülnek egymásra. Így lényegében a gyermekbetegségek szerepét töltik be: át kell esni rajtuk, mindegy, hogy mikor, milyen sorrendben, milyen szövegművekkel.

Úgy tűnik, hogy a vezetés a társadalomtudományi ismeretekkel mint ideológiai tárgyakkal kapcsolatos általános országos elbizonytalanodást egyfajta liberalizálással reagálja le, és kizárólag a közgazdasági és módszertani tárgyak gyeplőjének megragadásával kívánja elérni a célul tűzött színvonalemelkedést. Ez eltelítendő az egyetem "tudományegyetemi" rangjának és jellegének, illetve általában az értelmiségi- és vezetőképzésnek is, ami pedig eddig és ezután is egyetemünk részben manifeszt, részben látens funkciója. (...)

A MARXIZMUS HELYZETÉRŐL: A marxizmus szemben az utóbbi időkban országosan és az egyetemen egyaránt erőteljes intolerancia figyelhető meg. Ennek a közeljövőben csak fokozódása várható. Így megjelenhet, s helyenként már meg is jelent a marxizmus, a marxizmussal való foglalkozás (sőt a marxizmussal foglalkozók) létjogosultságának megkérdőjelezése. Ez elsősorban abból fakad, hogy a ma Magyarországon domináns jobboldali erők és a tömegkommunikáció szerint az ország jelenlegi válságos helyzetét a marxizmus, szocializmus, kommunizmus, baloldali és hasonló okozták. Ez egy teljes mértékben hibás, demagóg és manipulatív beállítás, hiszen a szocializmust nem szabad azonosítani a szocializmussal, és a folyamatok nem értelmezhetők nemzeti keretekben, a vilárendszer összefüggéseiből kiragadva.

A kedvezőtlen hazai politikai folyamatok mellett az aktuális világpolitikai helyzet is aggasztónak tűnik. Látni kell azonban azt, hogy a marxizmus és szocializmus másfél évszázados történetében nem ez a legmélyebb hullámvölgy, és a pillanatnyi helyzetből általános érvényű következtetéseket sohasem szabad levonni. Különösen nem egy tudományos intézményben, egy egyetemen, amelynek – bár teljes mértékben lehetetlen –, szüntelenül törekednie kell arra, hogy gátat emeljen az aktuálpolitikai árhullámok elé. (...)

A KOLLÉGIUMRÓL: Bár a kollégium a kezdetek (1981.) óta a helyét keresi, s így állandó megújulási kényszer alatt áll, helyzete az előbbiekből leírt folyamatok miatt a közeljövőben kritikussá válhat. Az – általában liberálisnak nevezhető – egyetemi "piacon" számunkra tovább mélyülhet a dekonjunktúra, s az ideai tavaszi váratlan "cserearány-javulás" (TDK-részvétel és helyezések) ellenére tovább folytatódhat teljesítményünk leértékelődése, még mennyiségi és minőségi mutatóink javulása esetén is. (...)

Mindezek következtében a kollégium eredményes működése akkor biztosított, ha jövőjét hosszú távon tervezheti, jelenlegi működési feltételeit továbbra is biztosnak tudja. Akkor van jövője, ha nem szélirányba próbál húzódní, hanem igyekszik szervesen kapcsolódni az egyetemhez, együttműködik annak tanszékeivel, más intézményeivel. (Igy például a köröket el tudja ismertetni alternatív tárgyként, vagy akár a törzsprogram kurzusainak részeként, ami egyetemi feladatok átvállalásaként értelmezhető.) A kollégium és az egyetem tehát nem akkor jár el helyesen, ha nem foglalkoznak egymással, figyelmen kívül hagyják a másikat, hanem akkor, ha támaszkodnak egymásra és keresik egymás segítségét.

A beszélgetés a vendégeknél a tézisekről alkotott véleményével indult.

Csáki Csaba a társadalomtudományi tárgyak helyzetének felvetését aktuálisnak találta, mivel a reform eddig ezeket kevésbé érintette, nem ez volt a fő csapásirány. A "business school" -képzés megalapozása volt az elsődleges feladat a pg és vállalati tárgyak átalakításával, de ezen tárgyak (politikaelmélet, filozófia, gazdaságtörténet, szociológia, nemzetközi kapcsolatok) körében is ugyanolyan megújulás kell, s az új kart nemzetközi szintű társadalomtudományi műhellyé kell fejleszteni. Ötletek és elképzelések már vannak ehhez (a menedzsment-intézethez hasonló intézet gyakorló politikusoknak, közép-kelet-európai interdiszciplináris egyetem, George Bush látogatásának emlékét megőrző intézmény, külügyi intézet a moszkvai IMO-ról visszahelyezendő diplomataképzésnek stb.), de a legnehezebb a személyi feltételek biztosítása. Agh Attila már kimondta a boldogító igent egy tanszékevezetői felkérésre, a filozófia tanszék élén már megtörtént a váltás és tárgyalnak Gombár Csabával és Bihari Mihállyal is.

A marxizmust illetően a rektor kijelentette, hogy vulgármarxizmusra nincs szükség, az igazi marxizmust azonban – visszanyúlva az eredeti gondolatokhoz –, ugyanúgy kínálni kell az egyetemen, mint a többi irányzatot. A mikro-, makro- és összehasonlító gazdaságtan bevezetése talán a reform legnagyobb eredményének tekinthető, de a pg-ben is gondoskodni kell arról, hogy a hallgatók a valódi marxizmust találhassák meg. A marxizmus tehát nem vész el, csak a helyére kerül. Korszerű marxizmusra van szükség, de ma ez sajnos nem Kelet-Európában található.

Papp Zsolt azzal kezdte, hogy jelenleg még ismerkedik az egyetemmel és tanszékeivel. A filozófiatörténet oktatását biztosítottak látja, gondok vannak viszont a XX. századi elméletek ismertetésével, és különösen az utóbbi 40 év angolszász eredményeinek feldolgozásában vannak tartályok. Ezért "modern klasszikus" társadalomelméletekben gondolkodni tudó fiatalokat kell hozni a tanszékre. Környezetünkben valóban egy általános antimarxista hangulat figyelhető meg, ez azonban csillapodni fog, és "civakodó partnerek együtt, egymás mellett létezése" alakulhat ki. A marxizmust nem szabad kanonizálni, hiszen nincsenek végső igazságok. Marxizmustörténeti stúdiumokat érdemes indítani, "kontextualizálva", ha tetszik tudás-szociológiai megközelítésben, megvizsgálva, hogy "akkor és ott" milyen szerepet játszottak, mire adtak választ az egyes gondolkodók és iskolák (a XX. században például Korsch, Lukács, Gramsci, a frankfurti iskola, a budapesti iskola stb.). Ehhez ragyogó előadógárda is létezik "a honban" (Krausz, Mesterházy, Agh stb.).

KÖVETKEZTEK A KÉRDÉSEK. Az elsőt mindjárt Papp Zsolt tette fel Csáki Csabának azt tudakolva, hogy van-e lehetőség fiatal oktatók – tapasztalataik szerint rendkívül hasznos – nemzetközi cseréjére? A rektor pozitív választ adott, sőt bővülnék is ezek a keretek, most elsősorban az NSZK és Hollandia irányában. Eddig főleg gazdasági témákról volt szó, de a társadalomtudományokkal foglalkozók is megfelelő lehetőségekhez jutnak majd. A kollégisták kérdései arra vonatkoztak, hogy milyen az egyetemi reform mérlege, van-e a reformnak közgazdász-képe, és hogyan változik mikor várható az áttörés a társadalomtudományi oktatás megújításában, milyennek látják az egyetemi pluralizmus feltételeit, nem kell-e attól tartani, hogy az egyetem tökéletesedése a szakkollégiumok funkcióvesztéséhez vezet, és hogyan lehet közelíteni a művek eredetiben való tanulmányozásához.

A rektor egészében pozitívan ítéli meg a reform fejleményeit, több és jobban történt, mint eredetileg elképzeltek. Véleménye szerint nincs nagyon más út egy rugalmasabb, szabadabb, nyitottabb és igényesebb oktatás felé. A rendszer működik, a tananyagok szignifikáns részét sikerült kicserélni. Probléma, hogy a fizikai feltételek nem mindig adóttak, vagy hogy van még tere a kényelmes diák és kényelmes tanár kompromisszumának. További feladat például a számonkérési rendszer finomítása. A közgazdász hallgatóknak egy kompetitív társadalomra kell felkészülniük, konvertálható ismeretekkel és általános tudással, a szakokat leépítő, s az egyéni tantervekre épülő oktatási rendszerben, amelyben az interdiszciplináris elemek egy későbbi fázisban fognak erősödni. A pluralizmust illetően nem kell félni attól, hogy "dramatikusan" egy másik végletbe lendülnék, hiszen a világejlődéshez egy jobboldali dogmatizmussal sem lehet

felzárkózni. A marxizmus ma egy nehéz átmeneti helyzetet él meg, de az egyetemek – mint korábban is –, példát kell mutatnia a pluralizmus terén. Persze az egyetem nem tud minden speciális igényt kielégíteni, s így továbbra is lesz szerepük a szakkollégiumoknak. Ezek sajátos profilt és légkört képviselve nemcsak szakmai pluszt nyújtanak a hallgatóknak, de közösségi élményt is, ami a tömegszerű egyetemi oktatásból hiányzik. A jobb integrálódásra adóttak a feltételek, csak az aktívabb koordináció hiányzik. Az eredeti művek olvasásának fontosságával egyetértett a rektor, hiszen azok jobb, logikusabbak lehetnek, mint az ollózott változatok. Kezdetben azonban fontos szempont a didaktika, az eredeti munkáknak speciális szemináriumokon, igényesebb szinten (az elit-képzésben) a helyük.

Papp Zsolt szerint a különbözőség politikai feltételeit kell megteremteni. (Sajnos a háború utáni időszak rangos gondolkodói nincsenek jelen az oktatásban.) Szükség van a modern nyugati társadalomelméletek, a zöld mentalitás, az alternatívitás, a hayeki konzervatív liberalizmus, a luhmanni funkcionálisizmus, vagy a ma nyugaton divatos posztmodernizmus filozófiai oktatására, aminek személyi feltételei színvonalasan megteremthetők hazai bázison is. A közgazdászok szemléletformálásában nélkülözhetetlen például a politikai rendszerek és társadalmi viszonyok szociológiája, amely meggyőzhet arról is, hogy nem lehet gazdasági modelleket változtatás nélkül átvinni és alkalmazni és megmutatja, hogy hol bukhatnak meg ezek a modellek. Kifejezetten hasznosak lehetnek az eredeti műveket tanulmányozó szövegelemző kurzusok, melyekhez meg kell találni a szintetizáló kulcsfontakat (például M. Weber: Gazdaságtörténet, J. Habermas: A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása, N. Elias: Az európai civilizáció kialakulástörténete).

Az eredeti művek olvasása élményt is jelent, csakúgy, mint a kétórás hétfő esti beszélgetés, melyen a nyelvoktatástól a népszavazásig még számos téma előkerült. Ez többek számára nemcsak az "első kézből" élménye volt, de az első személyes találkozás is, így például a rektor és az újdonsült tanszékevezető között.

Andor László

Fújom a dalt ...

"Nem ér a nevem"

Két karon hallgatók nélkül megint dönthet a kari tanács

...Az egyetemen be lett vezetve a demokrácia. Szerencsére a hallgatók még nem vették túl komolyan.

Most mindjárt két hónapig a karokon még személyi kinevezéseket se lehetett nélkülük jóváhagyni. Volt, ahol meg is járták. Az alapozó kari oktatási tanácsulésen legutóbb alig lehetett leülni. A társaság fele hallgató volt, és mindenütt beleszóltak. Élvezték a helyzetet. Persze ezeket a nebulókat már tavaly is hagyták. Évfolyamvezetőségük van. Érdeklí őket az új szigorlat. Mennyi gond lehet velük.

Az általános kart viszont az idén alapították... Szak szerint szinte nem is tartoznak oda a hallgatók. Nem adekvát hozzá ez a hallgatói szavazás, meg nincs is előkészítve. Lehetetlen egy szituáció, hogy a hallgató a tantárgyak, előadások mintájára tanácsulést is válasszon. Az meg, hogy a nyelvi vagy filozófiaoktatás problémáit idehozzák milyen kellemetlen lenne... (és folytathatnám, hogy) – A közgazdasági karon meg régről jól elő van készítve, hogy szerényen távolmaradjanak a hallgatók.

Lehetetlen, hogy a gazdálkodási karon állandóan tárva-nyitva a tanulmányi ügyintéző ajtaja. Fogadóóra ide vagy oda. Pedig ez egyetem! Ha egykor kezdődik a félfogadás, ne fél egykor essen be az estis hallgató. Jöjjön vissza. Mindössze fél óra. Tanuljon fegyelmet. Jól jön az a munkahelyén is. ... Mit keverem én ide az estiseket? Mindenki tudja, hogy reménytelen a helyzetük. Hogy szólnának bele kari-tanszéki ügyekbe? ... Például a filozófiáról? ...

Még mielőtt ellovagolnám magam végleg, még mielőtt megkérdeznék, hogy mi fáj, azt szeretném elmondani, hogy nagyon meglepett, hogy a közgazdasági és az általános társadalomtudományi kari tanácsokról a hallgatók távolmaradásáért a HT-t korholták. Nem kételkedve bárki jóindulatában, különösen az új dékának változtatni akarásában. Szeretném mégis felhívni a figyelmet, hogy egyes reform-írásokban a versengő, a tanulást (tanulót) középpontba állító egyetem koncepcióját emlegették. Ezzel szemben most mintha a boltos szólt volna rá a vásárlókra, hogy tegnap hol volt, miért nem vitte el a tejet? Még jó, hogy ezekkel a hallgatókkal a tegnapi tejet nem lehet utólag kifizettetni. Talán csak mert nem a tejről volt szó. De újszerű, versengő egyetemi szellemről sem. Ha jól tudom, mind a mai napig nincs szó nyilvánosan a reform érdekeltiségi rendszeréről. Mert kevés a pénz – hallom is az ellenvetést. Lehet, hogy mire befejezem az egyetemet, megértem ezt az érvelést.

Egyelőre értetlenül állok például az általam zsetonrendszerként felvetett pontozás megbeszélhetetlensége előtt. Mint mostanában megtudtam, Hollandiában voucher-rendszernek nevezve ilyesmi működik. Beiratkozáskor kap a hallgató pl. 200 pontot, és 180 pontból diplomáig eljuthat. 20 pontja van UV-ra vagy extrára. Egy féléves előadás 1 pontba kerül, gyakorlattal 3 pontba, kiscsoportos intenzív formában pedig 5 pontba. 4-es átlag fölött az utolsó évben plusz 20 pont igényelhető stb.

Vagy ha ez a hollandos fantazmagória nem megy, akkor valami mást. Versengőt. Reálisat. Olyat, hogy a hallgató viszonyítani tudja magát az egyetemhez, töb alapja legyen az aktivitásra. Ne csupán "nem-szubjektív", "igazságos", kemény megmérettetést, hanem előtte valami érdekes, értelmes, lendületes tanulási munkalehetőséget jelentsen az egyetem. Mert attól, aki svungban van, talán könnyebb a szavazatát elvárni, mint attól, aki mozdulni alig tud a fásultságtól, s legfeljebb a vétőjét hangoztathatja.

És innen közelítve, ha a cél nem csupán annak kijelentése, hogy a mai hallgató a hibás megint (mert ez egy régről olcsó érvelés, ugyanis "nincs pénz több konzultációra, meggyászra" – mondják), hanem egy elérendő új állapot a cél, akkor egy féloldalas kis röpcédulát kellene kiosztani a hallgatóknak a kérdéssel: nem arról, hogy miért nem jöttek, hanem, hogy jöhetnek, és hogy miért érdemes jönniük. Amíg nincs hallgatói képviselet kari szinten, addig ne csak a "HT-t" tegyék meg "a" felelősnek, hanem képviselők híján forduljanak egyelőre az összes hallgatóhoz.....

Fáy Árpád estis hallgatói képviselő

Theiss Ede – emlékkiállítás

Egyetemünk statisztika tanszékének megalapítója, Theiss Ede professzor születésének 90., halálának 10. évfordulója alkalmából november 8-án kiállítás nyílt a központi könyvtár Háytérjében. A kiállítást rövid ünnepség keretében Végvári Jenő, a Központi Statisztikai Hivatal elnökhelyettese nyitotta meg; aki beszédében méltatta Theiss professzor életművét, a KSH-ban eltöltött két évtized eredményeit. Ezt követően Köves Pál egyetemi tanár ismertette Theiss Ede tudományos munkásságát.

Theiss Ede 1924-ben gépészmérnöki alapképzettséget, majd a József Nádor Műegyetemen folyó posztgraduális képzés keretében 1926-ban közgazdasági mérnöki diplomát szerzett. Pályafutása elején a Heller iskola tagjaként tartották számon; 1931-ben az európai híró Heller Farkas professzornál szerzett közgazdasági doktori címet. 1931-33 között a Rockefeller Alapítvány ösztöndíjasaként az Egyesült Államok különböző egyetemein az energetika, a konjunktúra-kutatás, a statisztikai módszertan különböző területeit kutatja. Ezután egy évig Európa számos országában folytatja kutatómunkáját. A harmincas, negyvenes években számos cikke, könyve jelenik meg Magyarországon, főként gazdaság-, konjunktúra-, és valutapolitikai kérdésekben, valamint az USA gazdaságpolitikájáról. Az Iparügyi Minisztériumban az energiegazdaság egyik irányítója, a József Nádor Műegyetem közgazdasági karának tanára. 1945-ben az MTA levelező tagjává választotta. (E címtől egyébként 1949-ben megfosztották; s csak nemrég, halála után tíz évvel rehabilitálták.)

A műegyetemi közgazdasági kar jogutódjaként 1948-ban megalakuló Magyar Közgazdaságtudományi Egyetemen

(1953-tól MKKE) Theiss Ede a statisztika tanszékét alapította meg és vezette; a statisztikai módszertan alapjait megalapozó előadásokat is tartott. 1950-ben azonban távoznia kellett az egyetemről, hiszen úgymond "egy polgári tudós" mégsem taníthatja a statisztikát a "tervezgazdaság viszonyai" között. Az egyetemünkön eltöltött két év így is jelentősnek számít, többek között azért is, mert egykori diákjai közül jónéhányan – például Drechsler László, Huszár István, Köves Pál, Rácz Albert – az ő hatására választották a statisztikus hivatást, s később jelentős szerepet töltöttek be e pályán.

Theiss Ede 1959-ig az ELTE ÁJTK statisztikai tanszékének vezetője; ekkor többek között igazságügyi statisztikai jegyzeteket is ír. Mikor betölti 60. életévét, gyorsan nyugdíjazták; ugyanis mint dékánhelyettes nem volt hajlandó kizárni az egyetemről senkit az '56-os tevékenysége miatt. Ezt követően nyugdíjasként 20 évig a KSH-ban dolgozik.

A könyvtárban rendezett kiállításon, – mely főként Szalkai Istvánné és Sági Ildikó munkáját dicséri – többek között Theiss Ede személyes okmányait, tárgyait; a tudományos munkásságát jelző műveit, jegyzeteit; valamint utolsó éveinek kedvenc olvasmányait (például Biblia, Pílinzky, Kirkegaard, Pascal, stb.) láthatjuk. A kiállítás egyik érdekessége egy, Heller Farkas kézírását megőrző cédula. A kiállítás megnyitóján megjelent Theiss professzor özvegye is, aki ígéretet tett arra, hogy a kiállítás anyagát a könyvtár levéltárának adományozza. A kiállítás előreláthatólag két hónapig tart nyitva.

R. I.

Megújul a "Zsemle"

Több mint tíz éves múltat tekint vissza az Egyetemi Szemle. A lapalapító Berend T. Iván rektori tevékenységének volt az egyik vívmánya, amely akkor az egész egyetem óhajával találkozott. A lap feladatát betöltötte, hol jól, hol kevésbé jól, miközben egyetemi életünk részévé vált. A "ZSEMLE", – mert népszerűen csak így becézik – most búcsúzik. Vezetői döntés született arról, hogy meg kell változtatni az új évben. A várható változásokról beszélgettünk Kulcsár Dezsővel, a lap megbízott főszerkesztő-helyettesével.

– Melyek voltak azok az okok, amelyek arra indították az egyetemvezetést, hogy változtasson a Szemlén?

– A lap 1978-ban indult, akkor egy olyan szervezeti elvet alakítottunk ki, amelynek az alapja az volt, hogy a Szemle döntően az egyetemi oktatók fóruma lesz, amelyben oktatóink, kutatóink cikkeiket közöljük. Ennek az lett a következménye – különösen az utóbbi néhány évben –, hogy jelentős és szakmailag nagy tekintélyeket szinte automatikusan kizártunk a szerzők közül. Ma már tudjuk, helytelenül jártunk el, mert ez egyértelműen a lap színvonalának csökkenéséhez vezetett. Ebből a szerkesztési elvből kifolyólag állt elő az a helyzet, hogy becsúsztak kevésbé színvonalas cikkek is a megjelent számokba. De a változtatási indokok között kell megemlíteni a társadalomban végbement változásokat is. A jelenlegi körülmények megkövetelik, hogy aktuálisabb problémákkal foglalkozzunk, nevesebb szerzőkkel, sőt nemzetközi szerzőgárdával dolgozzunk, továbbá megköveteli azt is, hogy az új lappal szélesebb körű publikum felé nyissunk a példányszám emelésével. Ugyanis eddig teljesen zártkörű volt a terjesztés. Ami azt jelentette, hogy a lap eljutott az előfizetőkhez és ezenkívül az egyetemen folyt a terjesztése. Ezt a zártkörűséget mindenképpen fel szeretnénk oldani. A terjesztési munkát továbbra is Gömöri Juditra a közismerten nagyon eredményes könyvterjesztőnkre szeretnénk bízni. Ezenkívül elég jelentős nemzetközi terjesztést biztosított a könyvtár. Több, mint 150 nyugati nagy egyetemre jutott el a lap. Ha lehet, ezt a számot is növelni szeretnénk, még hozzá oly módon, hogy a Szemlében a cikkeket követő 8-10 soros összefoglalókat – amit eddig rendszeresítettünk – kiterjesztjük 1-2 oldalra, vagyis egy tartalmasabb angol nyelvű cikkismertetésre. Változatlanul eljuttatjuk az új folyóiratot a világ nagy egyetemeire Tokiótól Los Angelesig és nagyon szeretnénk – reméljük meg is tudjuk valósítani – minden évben egy teljes angol számot megjelentetni. Ez persze növeli a költségeket, de mint ahogy a vezetői értekezlet is megállapította az egyetem általános erkölcsi elismerése és híre ezen is múlik. Már most a tavasz folyamán a magyar kiadással párhuzamosan, vagy azt követve mindjárt az angol számot is megjelentetjük. Ezzel jeleznénk a külföldi egyetemek felé, hogy igen jelentős változás következett be folyóiratunkban nemcsak a nevében – ami még nincs meg – hanem struktúrájában is. Az a tervünk, hogy a lap tematikájában követni fogunk egy-egy vonalat, legalább az elején. Így az első szám fő témaköre lesz a "A monopolszocializmus öröksége". A következő számokban a fő témakörök: A család és társadalom; Választási lehetőségek és kényszerpályák a válságkezelésben; Államszocializmus és nemzeti szocializmus; Nemzetiségi politika. Mindennek ellenére ezek nem lesznek tematikus számok, mert a fő téma mellett más cikkek megjelenésére is sor kerül egy számban. A tematikus számokkal ugyanis az a probléma, hogy nagyon beharárolják az olvasóközönséget, sőt érdektelenné teszi a szélesebb olvasóközönséget. Ezért a tematikus elképzelés terveink között csak szőrmentén érvényesül, mert a tapasztalat mutatja, hogy minden folyóirat, amelyik tematikusan készül, az egy, másfél év után kifulladásra kerül.

– A szerzőgárdát tekintve eddig az egyetem oktatóira támaszkodott a lap. Ezúttal kiket kér fel új szerzőként a szerkesztőség, merre kíván terjeszkedni a szerzőgárdát illetően?

– A folyóirat köré gyűlt stabil írógárdáról csak akkor lehet beszélni, ha már a szerkesztőségnek vannak az írók cikkei. Pillanatnyilag az első szám körülbelül háromnegyed része kész. Éppen most készülök Habsburg Ottó cikkéért, aki a Közös Piac és a KGST kapcsolattervéről folytat eszmefuttatást. Hogy végülis ki mindenkiből tevődik össze majd a lap írógárdája, az a lapkészítés folyamatában alakul ki.

– Az előbb említett tematikán túl milyen témaköröket helyez kiállításba az új lap első száma?

– Vannak ígéreteink, felkéréseink, például a vezetésirányítás mai magyar változatairól; a belkereskedelem szocialista helyzeté-

ről, monopolisztikus vonásairól; az egész magyar gazdaság természet és környezetkihasználásának lehetetlenségeiről; az idegenforgalmi nyitásról, ennek minőségi oldaláról és a korábbi elmaradottság mostani hatásáról.

– Ezek mindegyike gazdasági téma. A társadalmi élet egyéb területeivel nem kíván foglalkozni a lap?

– Feltétlenül szeretnénk oldani a lap kizárólag gazdasági orientáltságát. Így már az első számunk is közöl egy cikket, amelyben egy építész a szoc.reálnak az építészetre és a művészetre tett hatását elemzi. De tervezünk egy olyan rovatot is, ami a lap témájához kapcsolódva adatokat, tényeket közölne nemzetközi összehasonlításban. Ez természetesen nem egy statisztikai kivonat lenne, hanem érdekesebb, kuriózumok, eddig nem publikált anyagok, amelyeket a könyvtár és Szakács Sándor gazdaságtörténészünk segítségével szeretnénk közzétenni. Tervezünk olyan irodalmi kitekintést is a lapban, amelyben tájékoztatnánk az olvasókat arról, hogy melyek azok a témák, amelyek hiányoznak a magyar szakirodalomból. Hiányoznak, mert nem mertek hozzányúlni, tabu volt, vagy valami oknál fogva hiányos. Ezzel nem az a célunk, hogy minősítsük a szakirodalmat, csupán tényközlő szerepet vállalunk. Hogy itt mire gondolunk arra csak egy példát mondanék: Nagyon keveset beszéltek az államosításról, annak vagyonjogi problémáiról, nemzetközi vetületeiről, pénzügyi feltételeiről, magánjogi dolgokról, a kártalanításról. Erről a közgazdasági irodalom mintha nem is írt volna.

– A szerzőgárda bővítése az egyetem falain túl felveti azt a gondolatot, hogy a honorárium mértékén is változtatni kellene, mert a jelenlegi nagyon sárga.

– Mi a normál közgazdasági lapok, így a Közgazdasági Szemlét tekintjük alapnak. Ennek a honorárium rendszerét vesszük át, ami nem túl magas, de lényegesen jobb, mint amit mi eddig alkalmaztunk. Az Egyetemi Szemle gyakorlatilag nem is fizetett honoráriumot, egyszerűen 800-1000 forintos jutalmakat kaptak a szerzők. Kiemelt szerző esetleg 1500 forintot is kaphatott, de ez egészen ritka volt. Mondhatom, majdhogynem éhbéért dolgoztak nekünk. Ez bizony arcpirítóan sovány, szégyenletes pénz volt, kicsit megalázó is a szerzőknek. Ezen feltétlenül változtatunk. A legutóbbi vezetői értekezleten jóvá is hagyták azt az ötven százalékos keretnövekményt, amit kértünk. Az Egyetemi Szemle eddig évi 400 ezer forintba került, most 600 ezer forintos keretben gondolkodunk. Mindemellett tervezzük a lap árának emelését is. Reméljük, hogy a közületi előfizetők a jövőben is igényt tartanak a lapra, miközben e téren is nagyobb nyitást tervezünk a vállalatok felé. Eddig ugyanis az előfizetők többségét az egyetemek, intézetek, kutatóhelyek adták, ami egy kicsit elefántcsonttoronyba zárt társaságot jelentett. Mindebből kimaradtak a vállalatok, ahol tulajdonképpen eldőlnek azok a gazdasági kérdések, amelyekkel foglalkozni akarunk.

– Hol készül az új lap, maradnak a dabasi nyomdánál, vagy máshová mennek?

– Még nincs véglegesen eldöntve, hogy hol készül a lap. Miután az Aulá Kiadó gondozásában jelenünk meg, ők gondoskodnak nyomdáról is. Előreláthatólag ez az egyetemi nyomdánk lesz, amely jelentős fejlesztés előtt áll. Jelenleg a legnagyobb gondunk a lap címe, amiben egyelőre nincs döntés. Márpedig mielőbb határozni kell, hogy a felkért művészeti csoport hamarosan megcsinálhassa a lap borítóját, hogy külső megjelenésében is versenyképes legyen abban a pillanatban, mielőtt kilépünk az egyetem kapuján. Ugyanis az újságok standjain számtalan más lappal kerülünk nagyon erős versenyhelyzetbe. Mert a jövőben nemcsak az egyetemen, de az utcán is árulni fogjuk a lapot, körülbelül 20-30 helyen a metróközpon-
tokban, aluljárókban.

– Úgy tudom, hogy a szerkesztőbizottság is újjászerveződött.

– Valóban, a régi szerkesztőségből csak ketten maradtunk Ferenczi Tibor, aki a lap főszerkesztője lett, és jómagam. Tagja még a szerkesztőségnek Lengyel György a szociológia tanszékről, Sági Gábor a Makroökonómiai és Modellezési Intézet tagja, és Valcsicsák Imre a filozófia tanszékről. A lapnak ezentúl olvasó-szerkesztője is lesz Csáki Csabáné személyében. Ferenczi Tibor jelenleg egy évig Spanyolországban tartózkodik. Ez idő alatt én vettem át mint helyettes a főszerkesztői feladatot. Számomra az Egyetemi Szemle örömteljes munkát jelentett, s ha most több is a feladat az új lap indításánál – amelyet meg kell mondanom Ferenczi Tibor gondosan előkészített – ezért szívesen csinálom.

H. E.

A Közép- és Kelet-Európa kutatás centruma egyetemünkön

Az általános társadalomtudományi kar kialakulófélben lévő oktatásának részeként egyetemünk szervezeti egységévé válik az 1981. óta működő Közép-, Kelet-Európai Akadémiai Kutatócsoport. Ez a kutatóbázis eddig is egyetemünkön működött, ám szervezetiileg az Akadémiához tartozott. Némileg mostoha körülmények között (a 25-30 kutatónak egy szoba jut az első emeleten) dolgozik a csoport, első vezetője, az MTA elnökévé való megválasztásáig Berend T. Iván volt. Azóta Gyimesi Sándor, a gazdaságtörténet tanszék munkatársa irányítja az itt folyó munkát.

– Kézenfekvő okok hozták létre intézetünket: az e régióban élő népek politikai határokkal el nem választható, összefonódó történelme és kultúrája; az a közös lét, amely egyfelől a nemzetiségi konfliktusok minden fájdalomához és problémájához vezetett, de amely másfelől magában hordja az egymás kölcsönös megértésén, a kölcsönös függőségen alapuló együttműködés lehetőségét. Az itt élő népek, így a magyarság történetéről nem kaphatunk kellően átfogó, pontos képet a közép-, kelet-európai hatások, összefüggések figyelembevételével. Ugyanakkor kutatócsoportunk létrehozása mellett szólt az a történettudományi érv is, hogy a modern kutatásokban világunkat régiókból, alrégiókból, valamint kisebb egységekből fölépítjük, egységes rendszerként kezeljük, amelyben a részek jellemzői az egész fejlődési tendenciájának függvényében nyerik el igazi értelmüket.

Régióink kutatása természetesen 1981-et megelőzően is folyt, az ország minden tudományegyetemén születtek eredmények. Am ezek általában egyéni kezdeményezések voltak, nélkülözték egy átfogó kutatási tervből és koncepcióból, illetve a szervezett keretben folyó munkából származó előnyöket.

Közép-, Kelet-Európa sokat vitatott fogalom. Nézetünk szerint ez a régió nem történeti korhoz kötött, hanem földrajzi kategória; határait az itt élő népek történeti fejlődésének hasonlósága jelöli ki; és e határok jórészt a térség belső törvényszerűségeivel összhangban változhatnak. Nem homogén, de nem is részekre bontható terület ez. Merev határok híján ide számíthatnánk az Elbától az Uralig húzódó térséget. Ugyanakkor kutatásunk fókuszában a Németország és a Szovjetunió közti terület van, nem feledjük azonban, hogy Kelet-, Közép-Európa felfogásunk nem lehet sem teljes, sem értelmes az orosz nemzet megformálódásából, illetve a német fejlődésből a régiót ért hatások figyelembe vétele nélkül.

Térségünk történetileg a feudalizmusban gyökeredzik, így kutatásunknak egy évezredet kell átfognia. Egy ilyen távlat áttekintése azonban erőink szétforgácsolódásához vezetne, ezért csoportunk első 8-10 évét – nem elfeledkezve az azt megelőző korokról – elsősorban a kapitalizmus kialakulásának és fejlődésének elemzésére koncentrálja. Ez is mintegy két és fél évszázad átfogását jelenti, a kulturális, gazdasági stb. szféráktól a mindennapi élet vizsgálatáig. Ugyanakkor ez a periódus igéri számunkra a talán legfontosabb tanulságokat mai problémáink megoldásához, mégpedig elsősorban az elmaradottság és felzárkózás sajátos közép-, kelet-európai problematikájának, gyökereinek feltárásával.

Részvétel múltunk feltárásában, jelenünk jobb megértésében és jövőnk formálásában – ez céljaink összessége.

– **Hogyan végzi munkáját a csoport?**

– A kutatók munkája a közös, illetve a saját maguk választotta egyéni feladatok között oszlik meg. Azzal kezdeném, ami a legjelentéktelenebbnek tűnik, ám amit mégis nagyon fontosnak tartok. A hétfői intézeti napokon tartott közös szakmai programokkal. A helyhiány miatt tulajdonképpen csak ilyenkor találkozhatnak munkatársaink, ezért közös gondolkodásunk megerősítésére hétfőnként két, két és félórás beszélgetéseket szervezünk. Ezekben egyrészt mindenki elmondhatja, a többiek kritikájának tükrében kipróbálhatja új kutatási eredményeit, hipotéziseit, ki-ki beszámolhat külföldi tanulmányútjainak tapasztalatairól, másrészt külföldi vendégeket, kollégákat fogadunk egy-egy vitára, eszmecserére.

Kutatási témánk – Közép-Kelet-Európa – csak szoros nemzetközi együttműködésben közelíthető meg. Ennek egy igazán hatékony formáját találtuk, a két- és többoldalú nemzetközi konferenciák szervezését. Az elmúlt időszakban évente egy-két konferenci-

át tartottunk, amit – figyelembe véve az ilyen rendezvények megszervezésének rendkívüli nehézségeit – azt hiszem komoly eredménynek tarthatunk.

Kutatócsoportunk kiadványa a Helyünk Európában című két-kötetes munka, amelyben azt igyekeztünk áttekinteni, hogy a XX. századi magyar gondolkodás hogyan képzelte Magyarországot beilleszkedését a közép-kelet-európai térségbe. Ez a könyv meglehetősen nagy sikert aratott. Emellett folyamatosan jelenik meg német és angol nyelven Közép- és Kelet-Európai történeti studiumok című kiadványsorozatunk, amelyben rajtunk kívül más magyar kutatók és felkért külföldi szerzők munkái is helyet kaptak. A konferenciákon való előadásra, illetve tanulmányírással felkért szakértőket igyekeztünk orientálni: bizonyos konkrét kutatási témákhoz való hozzászólásra szól megbízatásunk. Így tudunk egyfajta közös munkát végezni régióink feltárásában.

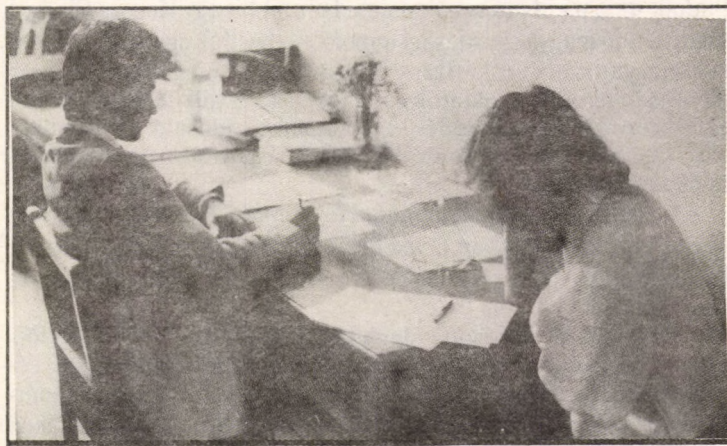
– **Bekapcsolódtak az oktatásba is?**

– Munkatársaink közül többen tanítanak, de intézményünk szervezésében nem indítottunk kurzusokat.

– **Az egyetemre kerüléssel hogyan vehetnének mégis részt az egyetemi képzésben?**

– Nos, ezzel kapcsolatban konkrét tervekről még nem számolhatok be. Ennek meg kell találnunk a szervezeti formáját (például kihelyezett akadémiai tanszékké alakulunk). Ahhoz ugyanis, hogy szervezeten, kurzusokkal bekapcsolódhassunk az oktatásba biztosítani kell, hogy munkatársaink rendben, hosszabb távra tervezve végezhesék munkájukat. Egy kurzus kialakításához, a hallgatók visszajelzéseinek feldolgozásához például tapasztalataim szerint legalább három év kell. Történeti jellegű tárggyal vehetünk részt a társadalomtudományi kar oktatásában, amely azonban nem zárja ki, hogy a napjainkig ható tanulságokat is jelezzük.

K. S.

Ki mit nem tud ?

Fuvallat

A nemzetközi kapcsolatok hírei

Főbb események szeptembertől-októberig

– A Nebraska-i Lincoln Egyetem képviselői a nyár elején jártak nálunk a különböző együttműködési lehetőségekről tárgyaltunk. Pozitív válaszként és első lépésként 5-10 amerikai hallgató 1 hónapos nyári magyarországi közös képzését (International Finance oktatót ők küldenének) javasolták. Mi ezt elfogadjuk, s azt javasoljuk, hogy cserébe 2 magyar diákot 1 szemeszteres részképzésre fogadjanak.

– Szeptember 13-16 között egyetemünkre látogatott Masujima professzor, a Hosei Egyetem volt rektorhelyettese, aki az egyetemünk közötti együttműködési megállapodást annak idején kezdeményezte. Előadását sajnos teljes részvétlenség fogadta (3 fő jelent meg).

– Október 17-én meglátogatott bennünket a State University New York, Albany küldöttsége, amelyet az egyetem elnöke vezetett. Komoly szándékuk egyetemünkkel tanár- és diákcserére kapcsolatba lépni. Ennek lehetséges módozatait-kereteit egyeztetjük. Konkrét ajánlatot várunk tőlük.

– Korean Trust nevű dél-koreai nemzetközi diák-oktató csere közvetítésével foglalkozó cég egyik üzletkötője több magyar intézmény mellett bennünket is megkeresett. Megállapodtunk, hogy

- orosz nyelvi
- magyar nyelvi és
- szakmai

képzésben fogadjunk dél-koreai diákokat, a nyelvi képzés esetében felajánlottuk tanárok küldését. Amennyiben az elképzelés megvalósul, december-január folyamán hoznák az első diákcsoportot 3-4 hetes intenzív orosz tanfolyamra. Az együttműködés tisztán üzleti jellegű.

– A Central Missouri State University (CMSU)-val kötendő együttműködési megállapodás végleges formát öltött, ünnepélyes keretek közötti aláírására december 18-án (hétfőn) kerül sor Budapesten, majd májusban náluk. Ez utóbbit egy Kansas Cityben rendezendő magyar gazdasági napokkal kívánjuk egybekötni. (Ennek magyar szervezője Branyiczky Imre.) A megállapodás igen előnyös feltételekkel oktatók cseréjét és a kis vállalkozások támogatása terén külön szerződés keretében megvalósuló együttműködést irányoz elő. A jövő tanévre Tóth Tamást hívták meg vendégoktatónak-kutatónak.

– Young Euro-manager címmel fórumot és állásbörzét szerveznek ez év decemberében Bruxelles-ben. 10 magyar fiatal szakembert is meghívnak. Mi is tettünk javaslatokat, 4-5 egyetemi résztvevőre számítnak.

– Egyhetes látogatáson nálunk járt a moszkvai IMO delágciója a nemzetközi rektorhelyettes és az újonnan alakult Menedzser Továbbképző Intézetük igazgatójának vezetésével. Elsősorban tanár-cserét javasoltak (évi 4 hetes keretben), mi szorgalmaztuk a diákok részképzését is. Keretmegállapodást kötöttünk, amely a jövő évtől lép életbe. Diákjaink számára elsősorban nyelv és diplomácia terén lenne hasznos a részképzés.

– A japán követség lehetővé tette számunkra, hogy a japán kormány költségén egy tanárunk részt vegyen a november elején rendezendő East-West gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok témájában rendezendő nemzetközi konferencián. Sipos Zoltán dékánhelyettest, a téma kiváló szakértőjét delegáltuk.

– Baden-Württemberg tartományi kormány hathatós pénzügyi támogatást nyújt magyar gazdasági szakemberek képzésére, amelynek társszervezői a Mannheimer Egyetem és egyetemünk. Hámori Balázssal kétnapos tárgyalásra Mannheimbe utaztunk, ahol az egyetem vezetésével a következő típusú részprogramok megszervezésére kötöttünk megállapodást:

– vezetőutánpótlás képzés: 30-40 éves, gyakorló, magas beosztású szakembereknek a német gyakorlattal való megismertetése kb. 1 hónapos kinti foglalkozásokkal-gyakorlattal (10-15 fő egy szemeszterben);

– német komponensű továbbképzés, elsősorban szak-, mérnök, jogász-közgazdász hallgatóknak, pályázat formájában, kb. 3 hónap kinti tanulmányi gyakorlattal összekötve (15-20 fő egy évben);

– szemeszterenként kb. 5 nappalis magyar diák részképzése a Mannheimer Egyetemen;

– 1-2 napos közérdekű témára irányuló szimpóziumok közös rendezése.

A részletes tervek kimunkálására szűkkörű bizottságot szerveztünk Dobák Miklós szakmai irányítása mellett, jövő év első felében tervezzük elindítani a közös programot.

– A Bambergi Egyetemen kötött szerződés keretében október 26-27-én kétnapos konferenciát szerveztünk az Egyetemen (sajnálatos módon egyetemi oktatóink és diákjaink részvétlensége mellett). A konferencián résztvevő német delegációt Oppolzer rektor úr vezette, a konferencia szakmai szervezői Oechsler professzor és Dobák Miklós volt.

– A német küldöttség részeként megjelent Jasper Bajor minisztériumi igazgató úr is, akivel a bajor kormány pénzügyi támogatásának lehetőségeiről tárgyaltunk. Kifejezve a készségüket arra, hogy a Mannheimer Egyetemen kötött megállapodással azonos tartalmú bambergi programot hajlandóak lennének pénzügyileg támogatni. A magyar részről a két programot azonos módon kívánjuk megszervezni.

– A holland kormány 600 hónapnyi ösztöndíjkeretet ajánlott fel a magyar gazdasági szakemberek angol nyelvű, hollandiai posztgraduális továbbképzésére. Egyetemünk szeretne ezekből a keretből minél többet a posztgraduális képzésben nálunk résztvevők, illetve frissen végzettek számára biztosítani. A konkrét megvalósításra vonatkozóan mind a magyar, mind a holland illetékesekkel közvetlen tárgyalásokat folytatunk.

– A Trieszti Egyetemen előkészített együttműködési szerződés aláírására 3 napos látogatásra fogadtuk Fusaroli rektor urat október végén. A szerződés évi 90 napos oktatócserét és 180 napos diákcserét irányoz elő, s 1990-ben indul. Az első évben a 90 napból 60 nap 1-2 nyelvoktató cseréjére, a fennmaradó 30 napot pedig közlekedés, szállítmányozás témakör tanulmányozására (4 magyar oktató) illetve a gazdasági szakképzés megismerésére fogjuk fordítani.

– Magasrangú gazdasági szakemberekből álló nyugat-berlini delegáció Dr. Peter Mitzscherling gazdasági szenátor vezetésével tett látogatást egyetemünkön október 26.-án. Tájékoztatást kaptak képzési rendszerünkéről, s arról, hogy milyen módon segíthetnénk. Bízató ígéretek hangzottak el.

– November 1-én rendkívül nagy érdeklődés mellett előadást tartott és új könyvét dedikálta Modigliani Nobel-díjas professzor (MIT, USA).

– Kivonat a tanszékvezetőknek október 30.-án szétküldött körlevélből:

Egyetemünk nemzetközi kapcsolatai és utaztatási lehetőségei az elmúlt 3-4 évben öröndetesen kibővültek. Több száz felett van azon kollégáink száma, akik rövidebb vagy hosszabb ideig külföldi tanulmányúton vehettek részt ennek következtében. A nemzetközi együttműködés kétoldalú kapcsolat, így természetesen az egyetemünkre látogató külföldi kollégák száma is jelentősen megnövekedett.

Sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy a többség minden belátás nélkül a kapcsolatok bővülésének csak egyik oldalát fogadja természetesen. A külföldiek előadásait, a konferenciákat arcpirító részvétlenség fogadja.

Kérem, tegyen meg mindent annak érdekében, hogy ez a helyzet megváltozzon, s örömmel várom ennek a problémának az enyhítésére vonatkozó javaslatait. Együttműködését ezúton is köszönöm.

Külföldre utazók és külföldiek fogadása július 1– október 31-ig

Kiutazások:

Anglia: Lőrinczné Istvánffy Hajnal (külgazd. t.) márc. 5. aug. 5., Móczár József (NTI) június 25-júl. 12., Veress József (NTI) okt. 23-nov. 23., Ladányi János (szociológia t.) szept. 5-21.

Ausztria: Tóth Ferenc (számveteli t.) júl. 20-szept. 30., Bradean Nelu (német nyelvi t.) szept. 24-29., Bakonyi István (Nyelvi Int. ig.) okt. 2-4., Horváth Lajosné (német nyelvi t.), Szekeres Béla (gépkocsivezető) okt. 21., Schuster Ede (számveteli t.) szept. 25-29.

Bulgária: Balázs Béla (pedagógia t.) szept. 10-14., Selmeczi József (pol.elm. t.) okt. 1-8.

Csehszlovákia: Schuster Ede (számveteli t.) szept. 5-6., Szerletics József (pénzügy t.) szept. 5-7., Bernáth Tivadar (gazdaságföldrajz t.) szept. 4-9., Matheika Március (gazdaságföldrajz t.) szept. 4-9., Hegedüs T. András (pedagógia t.) szept. 11-15.

Dél-Korea: Kerekes Sándor (technológia t.) jún. 28-aug. 12., Csáki Csaba rektor okt. 14-21.

Franciaország: Vita László (statisztika t.) aug. 29-szept. 6., Párniczky Gábor (statisztika t.) aug. 29-szept. 6., Timár János (emberi erőforrások t.) júl. 19-26., Simon András (külkereskedelem t.) aug. 28-szept. 3.

Görögország: Fekete Ferenc (polgazd t.) aug. 27-szept. 2., Balaton Károly (szervezés t.) jún. 16-júl. 3., Marjai György (MSZI) és Marjai Györgyné (MSZI) jún. 16-júl. 3.

Hollandia: Hegedüs Lajos (szociológia t.) júl. 13-16., Zalai Ernő rektorhelyettes szept. 6-9., Andorka Rudolf (szociológia t.) okt. 18-24.

India: Andorka Rudolf (szociológia t.) szept. 18-28.

Japán: Móczár József (MMI) júl. 22-aug. 26., Kerekes Sándor (technológia t.) júl. 28-aug. 12.

Kanada: Oláh Tibor (új-latin t.) aug. 18-27.

Kuwait: Bors Krisztina 1989. szept.-1990. júl.

Lengyelország: Dömölki Natália (orosz nyelvi t.) szept. 26-30.

Málta: Lőrinczné Istvánffy Hajnal (külker t.) okt. 1-5.

Mongólia: Nemes Ferenc (OVK) szept. 25-okt. 1., Tóth Imre Zoltán (OVK) szept. 25-okt. 1.

NDK: Antal Zsuzsa (szervezés t.) okt. 2-11., Cukor Eszter (emberi erőforrások t.) szept. 10-15., Horváth Lajos (agrár t.) júl. 1-8., Tarlósi Judit (Nyelvi Int.) júl. 30-aug. 10., Erki Rozália (rektori titkárság) júl. 15-21.

NSZK: Ladányi János (szociológia t.) jún. 27-júl. 5., Bora Gyula rektorhelyettes és Zalai Ernő rektorhelyettes júl. 2-8., Pákozdi dr. Gonda Irén (Nyelvi Int.) júl. 16-29., Bauer András (piackutató t.) júl. 19-29., Farkas Zsuzsa (Nyelvi Int.) és Bárdossy György (szociológia t.) júl. 31-aug. 27., Forgácsné dr. Kovács Erzsébet (MSZI) szept. 2-4., Székely István (MMI) szept. 4-8., Koncz Katalin (emberi erőforr. t.) aug. 1-9., Tóth Pál (Nyelvi Int.) okt. 2-4., Eördögy Miklós (angol t.) szept. 5-9., Hadas Miklós (szociológia t.) okt. 22-24., Ladányi János (szociológia t.) szept. 5-21., Zalai Ernő rektorhelyettes és Hámori Balázs dékán okt. 20-21.

Olaszország: Oláh Tibor (új-latin nyelvek t.) júl. 17-aug. 11., 20 egyetemi hallgató + 2 kísérő tanár okt. 8-14., Bakonyi István (Nyelvi Int.) okt. 14-17., Szép Jenő (MSZI) okt. 1-31., Lengyel György (szociológia t.) aug. 23-szept. 5.

Spanyolország: 32 tagú diákcsoport júl.

Szovjetunió: 3 hallgató és Drótos György valamint Kisgyörgy Ilona jún. 25-júl. 19., 9 diák aug. 5-25., Fodor István + 9 hallgató júl. 17-aug. 6., Hartmann Lászlóné (Nyelvi Int.) okt. 5-11., Hámori Balázs dékán és Szabó Katalin (pol.gazd. t.) szept. 2-11., Helmich Dezső (szociológia t.) aug. 21-25., Hrubos Ildikó (szociológia t.) okt. 16-22., Kádár Zsuzsanna, Vajda Éva és Ladányi János (szociológia t.) szept. 25-okt. 3., Lukács Marianna okt. 1-dec. 16., Sziráczki György (emberi erőforr. t.) okt. 1-6., 5 hallgató szept. 15-22., Fekete Ferenc (pol.gazd. t.) okt. 2-4.

USA: Palánkai Tibor (világgazdaságtan t.) 1989. szept.-1990. júl. 1., Gábor András (MSZI) aug. 28-szept. 1., Jeszenszky Géza dékán szept. 20-27., Rieger László (agrár t.) 1989. aug. 21-1990. szept. 25., Budavári Elemér (MSZI) 1989. aug. 18-1990. aug. 18., Fábán Katiln egyetemi hallgató 1989. aug. 1-1990. júl. 31., Mészáros Tamás dékán és Kovács István (Economix) okt. 10-19.

Fogadások

Anglia: Michael Tracy (agrár t.) szept. 25-okt. 5., Margaret Inglis (British Council)-angol t. – okt. 5.-egy év.

Ausztria: prof. Rossner (univ. Wien - pol.gazd. t.) szept. 18-19., Angelika Klammer német nyelvi lektor októbertől folyamatosan.

Finnország: Veikko Olli (Tampere-i Egyetem – biztosítási kut.csop.) szept. 18-okt. 2., Liisa Kaanina (elmélettörténet t.) szept. 27-dec. 27.

Franciaország: José Osete francia nyelvi lektor (új-latin t.) 1989. szept. 1-1990. aug. 31.

Görögország: Basol Manos (agrár t.) szept. 1-dec. 31., M. Skoruas (pénzügy t.) okt. 16-17.

Hollandia: 50 fős diákcsoport (Erasmus Egyetem - MMI) okt. 16., 15 fős diákcsoport (Leiden-i Egyetem - MMI) szept. 19., 37 fős diákcsoport (Groningen-i Egyetem - MMI) szept. 27., Elso Molenberg (külker. t.) február 1-júl. 31., Bart Gysbers (szociológia t.) jan. 21-júl. 31.

Izrael: Adi Schnitzer szeptemberben egy hét.

Japán: Okad Hiroyuki (Hosei Egyetem - pol.gazd. t.) júl. 16-aug. 20., Hiroshi Tabuchi (Hosei Egyetem - gazdaságföldrajz t.) aug. 14-szept. 11., Ko Masujima (Hosei Egyetem - rektori hivatal) szept. 13-17., Takao Iwata (Hosei Egyetem - ipargazd. t.) szept. 22-25., Toshio Ichikawa (Hosei Egyetem - technológia t.) szept. 22-25.

Kanada: David F. Walker (gazdaságföldrajz t.) szept. 1-dec. 31.

Kína: Zhang Guanyi (pol.gazd. t.) szept. 13-egy évig, Chen Ke Jing (MMI) szept. 13-egy évig, Du Yi (pol.gazd. t.) szept. 13-egy évig, Yang Wei (külker. t.) szept. 13-egy évig, Chen Rongshen kínai nyelvi lektor (Nyelvi Int.) szept. 4-két évig.

Lengyelország: Waclaw Gryubowski (Marie Curie Egyetem - pol.gazd. t.) szept. 26-okt. 17., Jerzy Dietl (Lodzi Egyetem - belker. t.) okt. 4-14., Zelas Aleksander (Krakkó - statisztika t.) okt. 9-14., Janusz Kalinski (SGPIS) - gazdaságtört. t.) okt. 22-28.

NDK: Franke Christian (Humboldt Egyetem - részképzés) márc. 1-júl. 31., Hans-Detlef Gerhardt (Willhelm P. - MSZI) júl. 1-6., Richard Wundrack (Ernst Moritz Egyetem - agrár t.) szept. 16-okt. 4.

NSZK: A bambergi egyetem rektora és 8 tanára (konferencián való részvétel - szervezés t.) okt. 25-29.

Norvégia: 25 fős diákcsoport (oslói egyetemisták és főiskolások - MMI) okt. 13.

Olaszország: Paolo Fusaroli (Trieszt-i Egyetem - Nyelvi Int. és közlekedés t.) júl. 6-9., Francesco Crevatin (Trieszt-i Egyetem - Nyelvi Int. és közlekedés t.) júl. 6-9., Paolo Fusaroli (Trieszt-i Egyetem - Nyelvi Int. és közlekedés t.) okt. 27-29.

Spanyolország: 10 fős csoport (Valencia-i Egyetem - agrár t.) júl. 25., Monserrat Hidalgo Rodriguez nyelvi lektor (új-latin t.) szept. 1-egy évig.

Szovjetunió: G. F. Gatyina (ipargazd. t.) 1989. szept. 13-1990. júl. 18., E. A. Volkova (statisztika t.) 1989. szept. 21-1990. júl. 21., I. M. Kovaljov (pénzügy t.) 1989. okt. 3-1990. aug. 3., M. A. Mirhanov (MMI) 1989. okt. 18-1990. aug. 18., O. I. Szalun (pedagógia t.) okt. 9-29., M. A. Miljan (piackutató t.) okt. 10-30., A. F. Potasov (vállalatgazdaságtan t. és pol.gazd. t.) 1989. szept. 27-1990. jan. 27., I. M. Piszko (váll.gazd. t. + pol.gazd. t.) 1989. szept. 27-1990. jan. 27. IMO-delegáció (rektori hivatal) okt. 9-14.

USA: Bryan Fischer, Bryan Dawson és Neil Pomerantz angol nyelvi lektorok (angol t.) szept. 11-egy évig, Landell Froerer angol nyelvi lektor (angol t.) aug. 28-egy évig.

Új hatalmi tényezők

Változóban a hatalom világ-térképe. A világháború minden képzeletet felülmúló pusztítása a köztudatban azokat az országokat helyezte nagyhatalmi pozícióba, akiknek megvolt a képességük egy hasonló romboláshoz. Így aztán negyven egy pár éven át a domináns katonai potenciálok és a közöttük-körülöttük való elrendeződés határozták meg a nemzetközi erőviszonyokat. A katonai teljesítőképesség határtalan fokozása azonban két szempontból is lehetetlenné teszi az eddigi hatalmi egyensúly továbbélését.

Az egyik szempont a Montecuccoli-doktrína folyománya, ami korszerűen annyit tesz, hogy a fegyverkezési hajszában részt venni csak megfelelő gazdasági teljesítőképességgel lehet. S minthogy minden ellenkező elképzeléssel és Hruscsov jövődőlésével szemben a Szovjetunió a nyolcvanas évek elejére még mindig nem hagyta le az USA gazdaságát (sem), ezért elsősorban őrá nézve vannak súlyos következményei a fenti elvnek. A választott gazdasági modell csődje mára a nagyhatalmi pozíció megkérdőjelezéséhez, a birodalom megrendüléséhez vezetett. Az egyetlen pozitív realitás a teljes szovjet rendszer átfogó reformja, a birodalom karcsúsítása és áramvonalasítása, a gazdasági átalakítás, a demokratizálás (aminél markánsabb változást a kelet-európai-orosz hagyományok ismeretében nem prognosztizálók) csak hosszabb idő alatt, jelentős világpolitikai térvessztéssel mehet végbe.

Egypólusú világ?

Ez azonban semmiképpen sem jelenti a világ egypólusúvá, USA-központúvá válását. Sőt. Ez pedig a második szempontból következik: a katonai pusztítóképesség felfoghatatlanul nagyra nőtt, s ezért e képesség alkalmazása irreálissá vált. Ez az irrealitás azt eredményezi, hogy a nagyhatalmi státus megszerzéséhez ma már nem a katonai, hanem a gazdasági teljesítmény az elsődleges kritérium. Habár ez – szemben a Szovjetunióval – nem rendíti meg alapjaiban az USA pozícióit, de lehetőséget kínál két újabb régiónak a hatalomszerzésre. Az ugrásra kész kis tigrisekkel körbevett centrum – Japán a világ legnagyobb tőkekihelyezője s

már Hollywood-ot is felvásárolta – ez több mint jelkép.

Az Európa-konglomerátum

A másik új hatalmi tényező az Európa-konglomerátum lehet. A különállásukban jelentőségüket veszített országok – az európai civilizáció egykori zászlóvivői – megcsappant súlyuk visszaszerzésére úgy tűnik, félretették az évezredek megosztottságát és megindultak az integráció felé. A Nagy Károlyi hagyományok alapján magukat Európa egészeként deklarálták (nézzünk szét és állapítsuk meg, nem minden alap nélkül) és 1992 felé közeledve egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy egyesített gazdasági potenciáljuk meghaladhatja a nagy versenytársakét. A kelet-közép-európai változások azonban egy kicsit váratlanul érték e folyamatot.

A Szovjetunió erőtartálékainak gyors, de nem váratlan kimerülése először a külső birodalmi funkciók ellátását tette lehetetlenné. Az, hogy ami komprézióink most ismét nyugat felé evickél elsőként a lengyel és magyar óvatos, de határozott

lépegetésekből derült ki, ám az útirány hosszabb időre megfordíthatatlanná csak a kelet-német és bolgár változásokkal vált. Ezek az egész "történelmileg kialakult" európai rendet megkérdőjelezzik és komoly válsztás elé állítják a (nyugat-) európai közösség országait:

– Fejezzük be mielőbb, amit elkezdünk, jöjjön létre az egyesült Európa '92-től és aztán majd ráérünk foglalkozni a perifériák bajaival?! Ez az alternatíva azonban nem képes kezelni a németek lelkiismereti problémáját a balszerencsés keleti rokonok felé s a perifériákon végbemenő reformok esetleges kudarcra nemcsak hogy potenciális piac és szövetséges vesztést okozna, de egy anarchiának beláthatatlanok a következményei az egész európai biztonságra nézve.

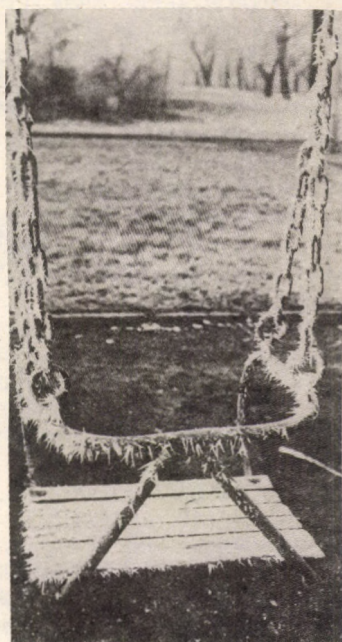
– Fogjuk vissza a tempót, terjesszük ki az Európa-szóhasználatot kelet felé (az Ír-szigetektől a Kárpátokig) és legyen egy "nagy európai egység"! Ez ma teljesen irreálisnak tűnő alternatíva, nemcsak a németekkel szembeni történelmi gyanakvás miatt, hanem mert a jelenlegi kelet-közép-európai színvonalal nem lehet beférni az eredeti koncepcióba, és a folyamat visszafogása csökkentheti a világpolitikából való részesedést.

A válaszadás kényszere gyorsan felszínre hozhatja az

eddig burkolt feszültségeket az európai közösségen belül, a várható kompromisszum milyensége meghatározó Magyarországra is. Mert ha hosszú idő után először érdemben szólhatunk is bele saját sorsunk alakulásába, azért nem kell rögtön azt hinni, hogy mi döntünk.

B. G.

Fagyott álmok

Fotó: Rózsa Gábor

Újra Támpont Stúdió programok!

Bizonyára sokan emlékeznek még a Támpont Stúdió rendezvényeire, melyek hajdanán időszzerűségükkel, merész témaválasztásukkal, közéletiségükkel igazán sok embert vonzottak. Ezek közül talán a nemzetiségi estek (Erdély-, cigány-, lengyel-est) voltak a legemlékezetesebbek. Így valószínűleg sokaknak jelent jó hírt az, hogy Támpont Stúdió Klub néven rövidesen újra hasonló jellegű programok indulnak. Mitró Katalin mondta el lapunknak a támpontosok terveit.

– Már november elején át kellett volna adni az új klubhelyiséget, de "jó magyar szokás" szerint csúszik a határidő. Ettől függetlenül reméljük, hogy már e hónapban a diákság rendelkezésére állhat a két hófehérre meszelt falu, boltíves tereméből álló, gyönyörű klubhelyiség. Csütörtök esténként szerveznék ide programokat. Az estek főleg kulturális jellegűek lesznek; de közéleti-politikai

előadásokat, vitákat is szeretnénk szervezni. Programjainkon jelentős szerepet játszik majd a zene: főleg kortárs jazz, esetleg népzenei vagy régi zenei műsorokra gondolunk. A zenei program összeállításában Mártíha István segít nekünk. A tervezett repertoárban a 180-as csoport tagjaiból alkalmilag összeálló két-három fős együttesek, valamint Dész László, Binder Károly és Cseh Tamás is szerepelnek. A zenei program egy-egy irodalmi est aláfestésül szolgálhat; többek között Vallai Péter, Kern András, Balkay Géza, Máté Gábor neve merült fel. Amatőr színházi társulatoknak is fellépési lehetőséget kívánunk biztosítani; egy gödöllői társaság, akik Mrozek egyik darabját dolgozták fel, máris számításba jött.

A Klubban fotó- és képzőművészeti kiállítások is lesznek. A fő programok a nagyteremben zajlanak majd, míg a kisterem egy úgynevezett "képi köl-

tészeti műhely"-nek ad helyet. Minden héten egy-egy diaporámas műsor lesz itt; Budapesten egyedülálló módon. Meghívott vendégeink irányításával pedig az érdeklődők bekapcsolódhatnak a fotózás és a diaporámatechnika rejtelmibe. Tehát lehetőség nyílik egy valódi alkotó műhely kialakítására is talán...

Esténként profi büfé is működik, ahol valószínűleg bort és sört is lehet majd kapni. Sajnos, azt is el kell mondanom: az alagsori klubban mindössze 200 ember fér el; így lehet, hogy tagsággal leszünk kénytelenek korlátozni a belépők számát. Egyébként szeretnénk mindenféleképpen még ebben a félévben legalább 3-4 előadást megtartani; hiszen ezekből a közönség már ráérezhet klubunk stílusára; hogy mire számíthat a jövőben.

R. I.

Pártok és emberek

Szélesedő polgárosodást!

– Beszélgetés Foltányi Árpáddal –

Foltányi Árpád ipar szakos hallgató a Magyar Demokrata Fórum országos választmányának tagja. Vele folytatjuk azt a beszélgetéssorozatot, amelyben annak szeretnénk utánajárni, kit, milyen motivációk mozgatnak az újonnan kitágult politikai mozgástérben, egyetemünk oktatói, diákjai milyen okok alapján döntenek egyik vagy másik politikai csoport vagy esetleg a politikai erőktől való távolságtartás mellett?

– Most már talán kellemetlen számodra, hogy elsős korodban az egyetemi KISZ-bizottság tagja voltál.

Generációs neveket szerettem volna

– Egyáltalán nem. Elsős körben, mint az évfolyam vezetőségének titkára, meghívottként vettem részt e testület munkájában. A Közgáz KISZ-bizottságát akkor már mindenki autonóm diákvezetőségnek tekintette, nem volt jelentősége annak, hogy a KISZ keretén belül működik (máshogyan nem is létezhetett volna). Én is azt tapasztaltam, hogy a testület a diákság érdekvédelmét látja el, előkészít egy KISZ utáni korszakot: az akkori KISZ-bizottságban a legbaloldaliabb nézeteket kivéve minden hallgatói politikai érdek, törekvés képviseltette magát. Ezt tükrözte a testület személyi összetétele és tevékenysége is: az öntevékeny diákcsoport segítése, a hierarchikus, felülről vezérelt "érdekképviseletek" leépítése, demokratikus működésre képes struktúra kialakítása. Ezért vállaltam el '85-ben a KISZ-bizottsági tagságot. 1986-ban megszűnt a bizottság e funkciója, akik erre akarták felhasználni, kiléptek belőle. Elkezdődött egy másfajta politizálás.

– Így kerültél te is az ellenzék vonzáskörébe.

– Az ÉV-titkári szerep lehetőséget nyújtott számomra, hogy megismerjem az egyetem különböző diákcsoportjait. A Társadalomtudományi Klub programjába kapcsolódtam be a legintenzívebben, a fénykorát ekkor élő klub előadásain sokszor többet tanultam történelemről, politikáról, tudományról, mint az egyetem hivatalos óráin.

A klub-, illetve szakkollégiumi mozgalom vált legfőbb érdeklődési területemmé, a legfontosabbnak ekkor e mozgalom országos megszerveződését tartottam. Részt vettem a '86-os fehérgyarmati, a '87-es kunfehértói és a '88-as szárszói találkozó megszervezésében. A Fi-

desz megalakításában is benne voltam, de én sokkal inkább generációs szervezetet szerettem volna, kevésbé olyat, amely egy politikai párt mellett kötelezi el magát.

A szárszói találkozó szervezése során a különböző politikai irányzatok mélyebb megismerésére remek alkalom nyílt. Így a létrejövő MDF-el való kapcsolatba lépés már tudatos értékvalasztás lehetett a részemről. A demokratikus Magyarország megteremtésének igénye, a népben, nemzetben gondolkodás – ezek köthetnek elsősorban ehhez a szervezethez. A demokrácia és a 15 milliós nemzetben való gondolkodás fogalmát azt hiszem nem kell különösebben magyarázni. A népnek a figyelem középpontjába helyezése annak a politikának, "rendnek" az elvetését jelenti, amely az elmúlt 40-70 év során kisemmizetté (parasztta, kispolgári egzisztenciájúvá) tette az emberek többségét. Minél szélesebb körű polgárosodást akarok Magyarországon, a '60-as évek végétől látensan megindult középosztályosodási folyamat elisme-

rését, kiteljesedését.

– Milyen fajta gazdaságpolitikai eszközök támogatnák meg ezt a polgárosodást, demokratizálódást és kulturális integrálódást? Az MDF-et szokták harmadikutasassággal vádolni, mármint azzal, hogy egy erős, a harmadik út ki nem próbált, illuzórikus "gazdasági modelljét" követő szárnya van.

– Az MDF gazdasági szakértői egyértelműen a gazdasági liberalizmus programja mellett állnak. Félreértésre szerintem talán az adhat okot, hogy számunkra emellett nagyon fontos egyfajta társadalmi szolidaritás megjelenése, illetve ennek tudatos segítése. (Ezt szolgálják többek között az MDF-piacok is stb.)

– Szervezője vagy az Ifjúsági Demokrata Fórumnak. Ez az MDF ifjúsági szervezete? Szeretnétek megjelenni az egyetemen is?

– Az IDF a lakitelki nyilatkozat szellemében, az MDF segítségével önállóan működő, elsősorban kulturális tevékenységet folytató szervezet. Az egyetemen vannak tagjai, de csak ennyiben van itt jelen. Ha valamelyikünk politizál az egyetemi közéletben, akkor – akárcsak az MDF oktató tagjai – ezt saját nevében teszi.

– Magyarán az MDF elnökségének politikai állásfoglalásai nem kötelezőek a tagokra!

– Valóban. Ami engem illet, eddig nem született olyan döntés, amellyel lényegében nem tudtam volna egyetérteni.

A bojkottról

– Ilyen tehát a népszavazási bojkottra felhívó, nagy vihart kavart állásfoglalás is.

– Az MDF március óta hangoztatja, hogy minél előbb ki kell írni a szabad parlamenti választásokat. Most, hogy a kommunista párt egyeduralma összeomlott, a növekvő anarchia körülményei között, amikor a politikai vákuum veszélye fenyeget és máris sokan a zavarosban halásznak, a választások halogatása az igazi elősegítője a régi hatalom átmentési kísérleteinek.

– És mi a helyzet azzal a váddal, hogy az MDF lapaktált az MSZP-vel?

– Ez csak egy hangzatos politikai jelszó. Aki kicsit is ismeri a régi MSZMP-t, tudja, hogy az egy gyűjtőpárt volt. A tisztas ambíció, a karriervágy, józan megfontolások, kompromisszumok vagy akár tisztességes hitek vitték oda a tagság többségét. A volt párt 800 ezer tagját nem lehet egy kalap alá venni és másodrendű állampolgárrá nyilvánítani. Arra kell törekedni, hogy az államapparátus vezető pozícióinak betöltésekor a szakértelem és a tisztesség legyen a döntő szó, ne valamiféle "új politikai megbízhatósági kritérium". Egyébként, amikor nem propagandát, hanem szakszerű munkát folytat, akkor a legtöbb ellenzéki párt is ennek az elvnek megfelelően cselekszik, például fontos államigazgatási tisztségeket betöltő szakértőket alkalmaz.

K. S.

Választási hadjárat vezető manager képzés a Közgazdasági Továbbképző Intézetben

A Közgazdasági Továbbképző Intézet a szakközgazdász-képzés, a rendszeres tanfolyami kurzusok mellett időről időre meglepő új témákkal, egyedi ötletekkel jelentkezik. Ilyen volt a rendelet megjelenésének napján indított átalakulási tanfolyam, a világiállítási oktatási központja cím elnyerése, a transznacionális vállalati tanfolyam megszervezése és most – választási managerok oktatása.

Mi ez, kinek szól, kik tanítanak, mit, hogyan lehet jelentkezni – özönlenek a kérdések.

Tömören fogalmazva, öt napos, az alapismereteket, alapszereket bemutató tanfolyam a választási hadjáratok technikai és módszertani elemeit ismerteti. Egyének jelentkezhetnek, pártállásra, hovatartozásra tekintet nélkül, ezt nem is kérdezik, az járhat, aki a tandíjat befizeti. Mivel hazánkban sok évtizede nem volt választás, így ennek oktatására külföldi, nagy gyakorlatú szakembereket hívtak meg.

Az itt szerzett ismereteket nemcsak politikai, hanem minden olyan demokratikus választási esetben – például szövetkezeti elnök választás – felhasználhatók, ahol a szavazatok megszervezésére hozzáértő manager igényeltetik. Az érintett témakörök kiterjednek a személyiség alkotástól a mindinamikáig, a közvélemény kutatástól a plakátkészítésig, a program jelszó tömörítésétől a választási vállalkozásig.

Érthető, hogy az izgalmas témák felkeltették a tömegkommunikáció, a lapok, a rádió, a televízió érdeklődését. Tucatnyi cikk méltatja a kezdeményezés újszerűségét.

A KTI tanfolyam hozzájárulhat, hogy a demokratikus választások szakszerűbben, eredményesebben folyhassanak. A szervezők tervei között a jövőben hasonló, nagyobb óraszámú, esetleg több részterületre kiterjedő képzés is szerepel.

Gólyabál '89

Magamra találtam

Onnét kezdeném, hogy belépsz és látod a fényt: látsz sok izmos KDC-s férfi kezét, aztán mindjárt csinos női instruktor arcokat. (Nálam a KDC-s = KDC + instruktor és instruktor = instruktor + KDC-s). Újra

kis hideg pezsgőt, figyeld a hatást! Tudod, ilyenkor van a gólyaeskü, sorbaállnak, vihorásznak, s többen másznak egy édes rézszoborra. Feszülő feneken, feszülő szoknya. És mégis visszapottyant. De a legtöbben

Bál, jobb

Civilek a pályán

fény, hogy halljad a ritmust, lásd a kis csoportot, megy most is izgul, persze ez egészen más félelem, örök emlék, jó. A nyitótánc most is remek, de nem látod Németh Terézt, aki évek óta rakosgatja a gólyalábakat, hogy azok ily könnyen gördüljenek. Megnyitó, s már áramlik a sereg, amelyben van 3300 fizető, s mely mehet majdnem minden-hova. Mehetett volna egy klub-ba, de a folyosó bútor rakosda. Tér, fény és fény, akkor ez a disco, de lett volna rocky is, csak valaki épp beteg lett. Volt sok kerek asztal félhomállyal, gertyával, ez engem nagyon megragadott.

Már éjfél van, s láthattunk újra egy remek táncot. Iszok egy

megnyalják az egykor szentet. Én kétszer is, mivel lőkött haveromnak éppen két barátnője volt. Van, aki vodkát is ivott, el-tévedt és a technikus állványra mászott, aztán csalódott, mert mocorgó szakállast talált. Volt Lilla, aki az idén gólyaturnét csinált, de élvezték ezt a zenét sokan, talán ekkor többen lam-

badáztak. Persze fél négyig volt még sok fény, de ekkor jött a tankaréti járat, ami nem egyetemi busz volt, s így csak tovább növelte a költségeket. A belépő 150 forint volt, s ha úgy nézed, hogy tavaly 120, akkor már ez nem is olyan sok. (Információk Kalmár Tamástól, a főszervezőtől.)

Hallottam, – mondták – hogy olyan volt a gólyabál, mint egy kibővített KDC. Szerintem inkább mint egy színesebb KDC, de ez érthető is, hiszen az anyagi keret nem túl tág, s a KDC-sek rendezték a bulit, s tudjuk a rutin egy erősen meghatározó tényező. Egyébként, ha újra akard látni a gólyabált, megnézheted, fel van véve, egy csávó felvette, aki 5000 forintot akart érte kérni. Csak a tömegbe ütközhetett a hangulatod, s ha jó társaságban voltál csakis jól érezhetted magad, de a Közgázon nincs is rossz társaság.

– SZ –

Tiszta Amerika

Keringő az aulában

KÖZGAZDÁSZ
a Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
lapja
Felelős szerkesztő:
HALAY EDIT
Szerkesztőség:
Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093
Telefon: 117-4548
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó:
VÁGNER FERENC
88-6874. Készíti: Dél-pesti É.S.Z.K.
Felelős vezető: Kerekes Ferenc
Telefon: 164-0423
ISSN 0230-7529